

แผนที่จังหวัดกาฬสินธุ์

บทที่ 1

โครงการพัฒนาชุมชนตำบลคุ้มเก่า

หลักการและเหตุผล

จากการพัฒนาอาชีพการเกษตรที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากโครงการที่ผ่านมา การแก้ไขปัญหาในพื้นที่ยังไม่ตรงตามความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรมักจะเป็นโครงการที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ ส่วนกลาง ดังนั้น เพื่อให้ตรงตามความต้องการของชุมชนและเกษตรกรจึงได้จัดทำโครงการวิเคราะห์ชุมชน หมู่บ้าน และ ตำบลแบบมีส่วนร่วมโดยให้เกษตรกรในพื้นที่ได้หาปัญหาของตนเองและชุมชนเพื่อวางแผนพัฒนาให้ตรงกับความ ต้องการของชุมชนและยังเป็นเครื่องมือของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล องค์การบริหาร ส่วนตำบลและหน่วยงานอื่นที่นำไปวางแผนพัฒนาอาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวางแผนพัฒนาอาชีพ โครงการส่งเสริมอาชีพ ให้สอดคล้องกับศักยภาพของชุมชนและตอบสนองความต้องการของเกษตรกรในชุมชนให้มากที่สุด
2. เพื่อให้เกษตรกร ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานอื่นๆ สามารถใช้ข้อมูลในการจัดทำโครงการทั้งระยะสั้นและระยะยาว ในการวางแผนพัฒนาอาชีพ สิ่งแวดล้อมและโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนได้
3. เกษตรกรหรือองค์กรหมู่บ้าน ตำบล สามารถวางแผนปฏิบัติงานของตนเองและกลุ่มแบบมีส่วนร่วมหรือ แบบบูรณาการ
4. เพื่อให้ทราบปัญหาที่และแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม
5. เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิตรวมถึงสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนมา ปรับใช้เพื่อเพิ่มคุณภาพในการผลิตในชุมชนได้

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถที่จะกระตุ้นจิตสำนึกร่วมกันของคนในชุมชนที่จะพัฒนาชุมชนของตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้า ส่งผลให้ประชาชนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นพร้อมทั้งช่วยกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้อยู่คู่กับ ชุมชน
2. สามารถเชื่อมโยงการทำงานของภาครัฐ องค์กรเอกชน กลุ่มอาชีพ และหน่วยงานอื่นๆอย่างมี ประสิทธิภาพและสนองตอบความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรในชุมชนได้
3. กลุ่มอาชีพสามารถพัฒนากลุ่มให้มีกิจกรรมที่มั่นคงและช่วยเหลือชุมชนได้ในอนาคต
4. ชุมชนสามารถวางแผนพัฒนาอาชีพได้อย่างเหมาะสมและมีการบริหารจัดการงบประมาณที่มี ประสิทธิภาพ

พื้นที่ดำเนินการ

ดำเนินการตามโครงการพัฒนาชุมชนที่ตำบลคุ้มเก่า โดยศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
ประจำตำบลคุ้มเก่า ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย หมู่บ้าน 18 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านคุ้มเก่า

หมู่ที่ 2 บ้านคุ้มเก่า

หมู่ที่ 3 บ้านคุ้มเก่า

หมู่ที่ 4 บ้านดอนแก้ว

หมู่ที่ 5 บ้านม่วงไข่

หมู่ที่ 6 บ้านน้อยนาเจริญ

หมู่ที่ 7 บ้านโนนสูง

หมู่ที่ 8 บ้านดอนแก้วใหม่

หมู่ที่ 9 บ้านหนองสำราญ

หมู่ที่ 10 บ้านกุดตาแก่น

หมู่ที่ 11 บ้านดงหมู

หมู่ที่ 12 บ้านโนนสวรรค์

หมู่ที่ 13 บ้านแดนสามัคคี

หมู่ที่ 14 บ้านแสนสุข

หมู่ที่ 15 บ้านดอนแก้วสามัคคี

หมู่ที่ 16 บ้านสายนาเวียง

หมู่ที่ 17 บ้านดอนแก้วพัฒนา

หมู่ที่ 18 บ้านโพธิ์ทอง

งบประมาณที่ใช้และแหล่งที่มา โดยขอรับการสนับสนุนจาก

กองทุนหมู่บ้าน

องค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลคุ้มเก่า

เทศบาลตำบลกุฉินทิม

กรมส่งเสริมการเกษตร

กรมปศุสัตว์

กรมประมง

กรมพัฒนาที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

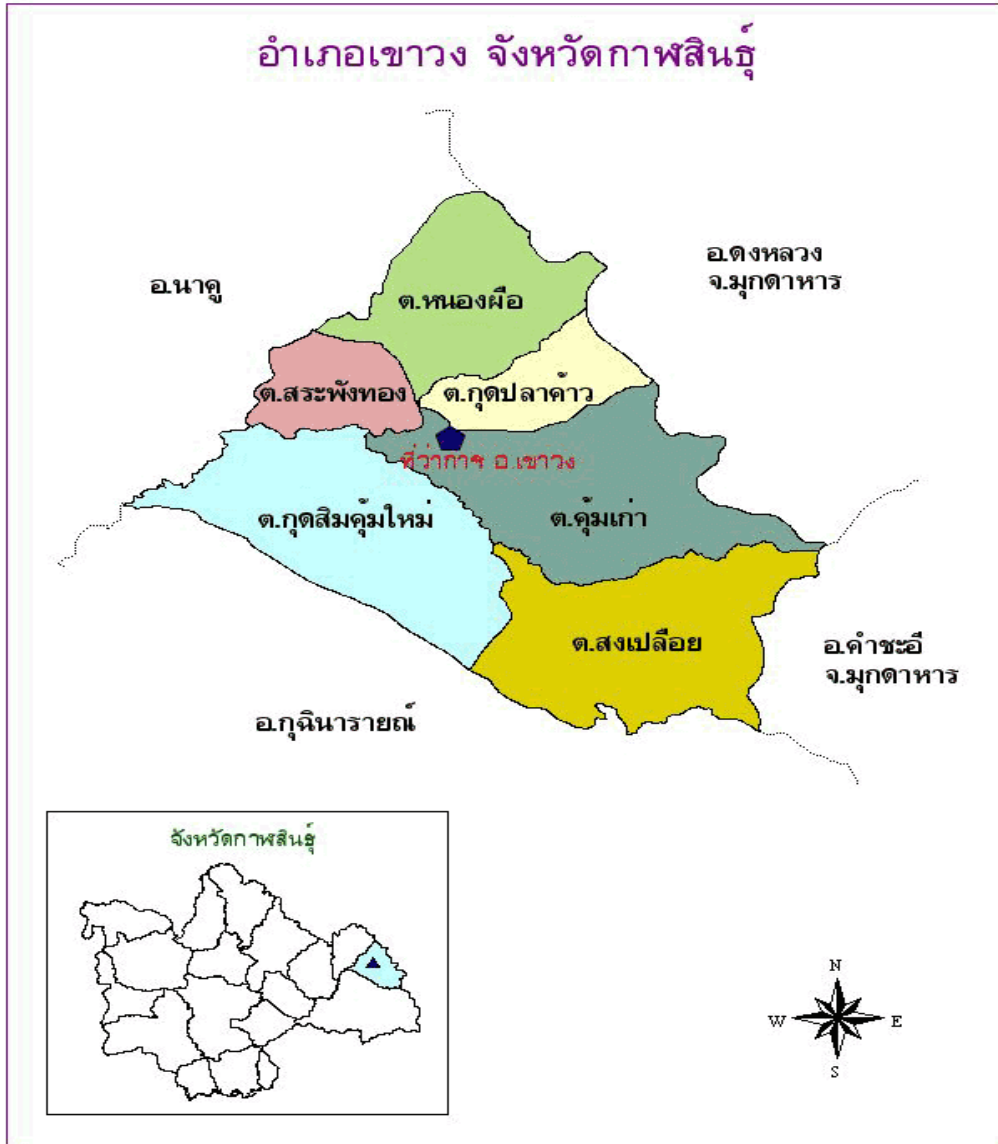
กระทรวงมหาดไทย

งบประมาณจากโครงการพระราชดำริ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

- คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
ตำบลคุ้มเก่าอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์
- องค์การบริหารส่วนตำบลคุ้มเก่า
- เทศบาลตำบลกุฉินทิม

แผนที่อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์
แสดงขอบเขตการปกครองอำเภอเขาวง

บทที่ 2

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน

2.1 ข้อมูลทางกายภาพ

1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลคุ้มเก่าเป็นตำบลหนึ่งซึ่งอยู่ในการปกครองของอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงของอำเภอเขาวง โดยแยกการปกครองออกเป็น 2 เขต คือ ชุมชนในเขตเทศบาล และชุมชนนอกเขตเทศบาล โดยมีอาณาเขตการปกครองติดต่อกับพื้นที่ต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลกุดปลาเค้า ตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลสงเปลือย อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลกุดสิมคุ้มใหม่ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

การแบ่งเขตการปกครอง ตำบลคุ้มเก่า แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 18 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่	บ้าน	เขตการปกครอง
1	คุ้มเก่า	ในเขตเทศบาลกุดสิม
2	คุ้มเก่า	ในเขตเทศบาลกุดสิม
3	คุ้มเก่า	ในเขตเทศบาลกุดสิม
4	ดอนแก้ว	ในเขตเทศบาลกุดสิม
5	ม่วงไข่	ในเขตปกครองของ อบต.คุ้มเก่า
6	น้อยนาเจริญ	ในเขตปกครองของ อบต.คุ้มเก่า
7	โนนสูง	ในเขตปกครองของ อบต.คุ้มเก่า
8	ดอนแก้วใหม่	ใน/นอกเขตเทศบาลกุดสิม
9	หนองสำราญ	ในเขตเทศบาลกุดสิม
10	กุดตอแก่น	ในเขตปกครองของ อบต.คุ้มเก่า
11	ดงหมู	ในเขตปกครองของ อบต.คุ้มเก่า
12	โนนสวรรค์	ในเขตปกครองของ อบต.คุ้มเก่า
13	แดนสามัคคี	ในเขตปกครองของ อบต.คุ้มเก่า
14	แสนสุข	ในเขตเทศบาลกุดสิม
15	ดอนแก้วสามัคคี	ในเขตเทศบาลกุดสิม
16	สายนาเวียง	ในเขตเทศบาลกุดสิม
17	ดอนแก้วพัฒนา	ในเขตเทศบาลกุดสิม
18	โพธิ์ทอง	ในเขตเทศบาลกุดสิม

2. สภาพภูมิประเทศ

ตำบลคุ้มเก่า มีสภาพภูมิประเทศของตำบลเป็นสีเหลี่ยมผืนผ้า พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ทางทิศตะวันออกเป็นภูเขาที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางอยู่ระหว่าง 220 – 241 เมตร ส่วนพื้นที่อื่น ๆ มีความสูงประมาณ 180 – 220 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง

3. พื้นที่ป่า

ตำบลคุ้มเก่า มีพื้นที่ป่าไม้ส่วนใหญ่อยู่ทางทิศตะวันออก ซึ่งเป็นภูเขาและส่วนหนึ่งอยู่ตามหัวไร่ปลายนา โดยราษฎรอนุรักษ์ไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือน โดยมีพื้นที่ป่าประมาณ 2,750 ไร่ สภาพพื้นที่ป่าตามภูเขาส่วนหนึ่งถูกราษฎรเผาถางเพื่อใช้เป็นพื้นที่เกษตร รวมถึงนำไม้มาใช้ประโยชน์ในการสร้างที่อยู่อาศัย

4. สภาพภูมิอากาศ

ตำบลคุ้มเก่า เป็นตำบลที่ตั้งอยู่ในเขตมรสุมเขตร้อน มี 3 ฤดูกาล คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายน ฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์

จากการเก็บสถิติของสถานีตรวจอากาศ อำเภอภูกามยาว จังหวัดกาฬสินธุ์ นำมาเปรียบเทียบแทนลักษณะภูมิอากาศในพื้นที่ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ สรุปพอสังเขปได้ดังนี้

- อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี ประมาณ 26.7 องศาเซลเซียส โดยมีอุณหภูมิสูงสุดในเดือนมีนาคม อยู่ที่ 35.8 องศาเซลเซียสและต่ำสุดในเดือนธันวาคม อยู่ที่ 16.8 องศาเซลเซียส
- ความชื้นสัมพัทธ์ มีความชื้นสัมพัทธ์ตลอดทั้งปี 74.0 เปอร์เซ็นต์ สูงสุดในเดือนสิงหาคม เท่ากับ 83.0 เปอร์เซ็นต์ และต่ำสุดในเดือนมีนาคม เท่ากับ 63.0 เปอร์เซ็นต์

5. แหล่งน้ำและปริมาณน้ำในรอบปี ปริมาณน้ำฝน

แหล่งน้ำ ตำบลคุ้มเก่ามีแหล่งน้ำธรรมชาติที่ใช้ในการอุปโภคบริโภคโดยทั่วไปจะอาศัยน้ำฝนเป็นหลักและมีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น คือ อ่างเก็บน้ำห้วยสายนาเวียง และอ่างเก็บน้ำลำพะยัง ซึ่งเกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ทั้งฤดูฝนและฤดูแล้ง โดยมีพื้นที่ประมาณ 2,000 ไร่ นอกจากนี้ใช้ประโยชน์ในการเกษตรแล้วแหล่งน้ำดังกล่าวยังใช้เป็นแหล่งผลิตน้ำประปาประจำหมู่บ้านและอำเภอเขาวงอีกด้วย

แหล่งน้ำธรรมชาติ

1. ห้วยบง มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาภูพาน ไหลผ่านในเขตตำบลคุ้มเก่า หมู่ที่ 1,2,3,4,8,9 เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ได้เฉพาะฤดูฝน ส่วนฤดูแล้งใช้ประโยชน์ได้น้อยมากส่วนใหญ่ใช้เป็นแหล่งน้ำสำหรับสัตว์เลี้ยงพวก โค กระบือ และปลูกพืชผักสวนครัวบ้างเล็กน้อย
2. ห้วยตบตอง ต้นกำเนิดจากเทือกเขาภูพาน ไหลผ่านในเขตตำบลคุ้มเก่า หมู่ที่ 4,8 เนื่องจากเป็นลำห้วยขนาดเล็กและต้นเขิน จึงใช้ประโยชน์ได้เฉพาะฤดูฝน และในส่วนที่มีฝายกั้นน้ำพื้นที่ประมาณ 50 ไร่เท่านั้น
3. กุดทิง มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาภูพาน ไหลผ่านในเขตตำบลคุ้มเก่า หมู่ที่ 1,2 เป็นลำห้วยขนาดเล็กจึงใช้ประโยชน์ได้เฉพาะฤดูฝนเท่านั้น

4. ลำน้ำลำพะยังและมีคลองชลประทานผ่านหมู่ใดบ้างที่ได้รับประโยชน์
5. ภัยสาหร่ายเวียง

ปริมาณน้ำฝนและการกระจายตัวของฝน

ตำบลคุ้มเก่ามีการกระจายตัวของฝนอย่างทั่วถึง จากสถิติน้ำฝนอำเภอเขาวง จากปี 2552 ถึงปี 2561 จะเห็นว่า มีฝนตกตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ ไปถึงเดือน พฤศจิกายน ของทุกปีเดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือเดือน กรกฎาคม เดือน สิงหาคม และเดือนกันยายน ซึ่งมีปริมาณ 529.00 และ 506.50 และ 428.50 มิลลิเมตรต่อเดือน ตามลำดับจากมากไปหาน้อย ในช่วงที่มีปริมาณน้ำฝนน้อยที่สุดคือเดือนมีนาคม ตุลาคม และกรกฎาคม ซึ่งมีปริมาณน้ำฝน เฉลี่ยเพียง 5.10 – 10.40 – 20.00 มิลลิเมตร ตามลำดับ

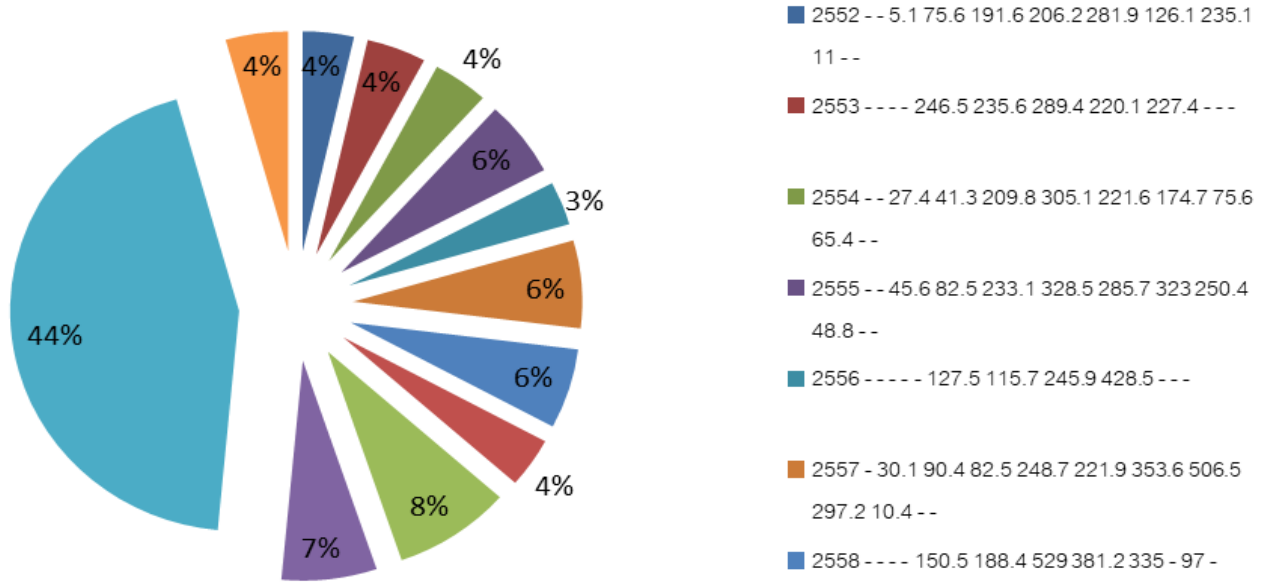
ส่วนในช่วงเดือนมิถุนายน ถึงเดือน ตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงที่ฝนทิ้งช่วง เป็นบางปีเท่านั้น จะมีผลกระทบต่อ การปลูกพืชในตำบลฤดูปลาค้าวไม่มากนัก และไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย

ตารางที่ 1 สถิติปริมาณน้ำฝน ปี 2552 - 2561
อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

เดือน ปี พ.ศ.	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย(ม.ม.)												
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม
2552	-	-	5.10	75.60	191.60	206.20	281.90	126.10	235.10	11.00	-	-	1,032.60
2553	-	-	-	-	246.50	235.60	289.40	220.10	227.40	-	-	-	1,199.00
2554	-	-	27.40	41.30	209.80	305.10	221.60	174.70	75.60	65.40	-	-	1,120.90
2555	-	-	45.60	82.50	233.10	328.50	285.70	323.00	250.40	48.80	-	-	1,597.60
2556	-	-	-	-	-	127.50	115.70	245.90	428.50	-	-	-	917.60
2557	-	30.10	90.40	82.50	248.70	221.90	353.60	506.50	297.20	10.40	-	-	1,841.30
2558	-	-	-	-	150.50	188.40	529.00	381.20	335.00	-	97.00	-	1,681.10
2559	-	-	-	-	-	-	20.00	310.50	395.00	102.50	220.90	-	1,048.90
2560	-	-	-	-	60.00	220.00	315.00	712.00	428.00	607.00	30.00	-	2,372.00
2561	-	-	-	-	139.00	280.00	561.00	339.00	516.00	85.00	-	-	1,920.00
รวมแต่ละเดือน	-	30.10	168.50	292.60	2,250.10	2,044.40	2,586.60	2,843.90	2,631.40	397.00	317.90	-	1,2614.50
เฉลี่ยแต่ละเดือน		30.10	16.85	29.26	225.01	204.44	258.66	284.39	263.14	39.70	31.79	-	1,261.45

ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย(ม.ม.) รวม

เส้นทางคมนาคม

ตำบลคุ้มเก่ามีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก โดยมีเส้นทางคมนาคมในการเดินทางติดต่อระหว่างหมู่บ้านกับหมู่บ้านภายในตำบล สามารถสัญจรไปมาค่อนข้างสะดวก มีถนนเชื่อมระหว่างหมู่บ้านเป็นถนนลาดยางและถนนคอนกรีต ซึ่งจะถนนลูกรังเป็นบางสายโดยเป็นถนนที่สร้างขึ้นใหม่ซึ่งเป็นถนนที่สร้างเพื่อเป็นเส้นทางของท่อส่งน้ำจากโครงการชลประทานลำพะยัง และถนนที่ใช้ขนส่งผลผลิตทางการเกษตรเท่านั้น โดยจะมีการเดินทางที่ไม่สะดวกช่วงฤดูฝนประมาณ 1-2 เดือนเท่านั้น

การติดต่อสื่อสารและการขนส่งโดยทางรถยนต์

การเดินทางรถยนต์โดยรถโดยสารประจำทางผ่านอำเภอนาคู และอำเภอห้วยผึ้ง ถึงจังหวัดกาฬสินธุ์ มีระยะทางประมาณ 98 กิโลเมตร และถ้าเดินทางไปทางเส้นทาง อำเภอกุฉินารายณ์ ถึงจังหวัดกาฬสินธุ์ ระยะทาง 108 กิโลเมตร นอกจากนั้น ถ้าจะเดินทางไปจังหวัดสกลนคร จะมีระยะทาง 86 กิโลเมตร

ข้อมูลกลุ่มชุดดิน ความเหมาะสมของดินและคุณภาพของดิน

พื้นที่ตำบลคุ้มเก่า มีกลุ่มชุดดินที่พบเห็นเป็นส่วนมาก อยู่ทั้งหมด 6 ชุดดิน ซึ่งประกอบด้วยชุดดินดังต่อไปนี้

1. หน่วยที่ 17 เป็นชุดดินเชิงใหม่ (กลุ่มดินร่วน) เหมาะสมกับการปลูกพืชผัก มะม่วง มะขาม อ้อย ปอ และเหมาะสมปานกลางในการปลูก งามข้าว ถั่วลิสง ถั่วเขียวเป็นต้น
2. หน่วยที่ 20 ชุดดินร่อยเอ็ด ชุดดินเรณู ชุดดินสีทน (กลุ่มดินทราย) เป็นชุดดินที่เหมาะสมปานกลางในการปลูกข้าว ถั่วลิสง ถั่วเขียวและผัก
3. หน่วยที่ 22 ชุดดินโคราช ชุดดินสติง ชุดดินวาริน ชุดดินยโสธร (กลุ่มดินร่วน) เป็นชุดดินที่เหมาะสมในการปลูกถั่วเหลือง งามข้าว ถั่วลิสง ถั่วเขียว มันสำปะหลัง พืชผัก มะม่วง มะขาม อ้อย และปอ
4. หน่วยที่ 23 ชุดดินร่อยเอ็ดบนที่สูง (กลุ่มดินร่วน) เป็นชุดดินเหมาะสมปานกลางในการปลูกข้าว ทานตะวัน ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วเขียว มันสำปะหลัง พืชผัก มะม่วง มะขาม อ้อย และปอ
5. หน่วยที่ 24 ชุดดินโพนพิสัย (กลุ่มดินเหนียว) เป็นชุดดินเหมาะสมปานกลางในการปลูกพืชผัก
6. หน่วยที่ 64 ชุดดินยโสธร เป็นชุดดินที่ไม่ค่อยเหมาะสมในการปลูกพืช เพราะเป็นดินที่ขาดความชุ่มชื้น และมีความลาดชันมาก (อยู่บริเวณเชิงเขา)

ศักยภาพของพื้นที่

เมื่อพิจารณาลักษณะทางกายภาพ จะเห็นว่าพื้นที่ของตำบลคุ้มเก่า มีศักยภาพค่อนข้างดีต่อการปลูกพืช เนื่องจากพื้นที่เกือบทั้งหมดเป็นดินที่ค่อนข้างมีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะที่จะทำการเกษตรหลายอย่างเช่น ข้าว ทานตะวัน ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วเขียว มันสำปะหลัง พืชผัก มะม่วง มะขาม อ้อย และปอ โดยเฉพาะข้าวเหนียวขาว ที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวเขาวง และมีชื่อเสียงเพราะมีความอร่อยกว่าข้าวเหนียวที่ปลูกจากแหล่งอื่น

ข้อมูลสาธารณูปโภคเป็นข้อมูลสังคม/เศรษฐกิจ

1. ถนนลาดยาง มีถนนลาดยางเป็นสายหลักระหว่างหมู่บ้านแต่ละบ้าน แต่ยังไม่ครบทุกหมู่บ้าน เพราะบางบ้านก็เพิ่งแยกออกมาจากบ้านเดิมจึงยังไม่ถึงงบประมาณในการก่อสร้าง
2. ถนนลูกรัง จำนวน 1 สาย ความยาว ประมาณ 5 กิโลเมตร
3. ถนนคอนกรีตมี 1 สายความยาวประมาณ 3 กิโลเมตร
4. การประปา มีประปาให้อยู่ทุกหมู่บ้านที่อยู่ในเขตเทศบาลแต่ในส่วนของหมู่บ้านที่อยู่นอกเขตจะมีการก่อสร้างประปาหมู่บ้านไว้ใช้เกือบทุกหมู่บ้าน เพื่อเป็นแหล่งน้ำอุปโภคบริโภค แต่ไม่สามารถใช้ ด้านการเกษตรได้เนื่องจากข้อจำกัดของปริมาณน้ำใต้ดิน
5. ไฟฟ้า ทุกหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ทุกครั้งเร็ว และมีการขอย้ายไฟฟ้าไปเพื่อใช้งานด้านการเกษตรมากขึ้น
6. โทรศัพท์สาธารณะ มีโทรศัพท์สาธารณะใช้แทบหมู่บ้าน แต่โทรศัพท์เคลื่อนที่ (มือถือ) จะมีทุกหมู่บ้านและสามารถติดต่อได้สะดวกทุกพื้นที่

สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ของชุมชน

1. โรงเรียนประถมศึกษาและขยายโอกาส	จำนวน 3	โรงเรียน
2. โรงเรียนมัธยมศึกษา	จำนวน 2	โรงเรียน
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวน 2	แห่ง
4. วัดศาสนาพุทธ	จำนวน 5	วัด
5. ที่ว่าการอำเภอ	จำนวน 1	แห่ง
6. โรงพยาบาล	จำนวน 1	สถานี
7. หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน	จำนวน 18	แห่ง
8. ที่ทำการเทศบาลกุดสิม	จำนวน 1	แห่ง
9. ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลคุ้มเก่า	จำนวน 1	แห่ง
10. ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล	จำนวน 1	แห่ง

ภัยธรรมชาติ

1. น้ำท่วม โดยทั่วไปพื้นที่ตำบลคุ้มเก่าเป็นที่ดอนมีลำห้วยหลายสายไหลผ่านในฤดูฝนเนื่องจาก การระบายน้ำของลำห้วยเป็นไปค่อนข้างช้าซึ่งเป็นเหตุให้น้ำท่วมได้ง่าย แต่เป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆ 1-2 วัน ไม่ทำให้เกิดความเสียหายแต่อย่างใด
2. ฝนแล้ง มีพื้นที่ในบางส่วนที่เป็นที่ดอน ประมาณ ร้อยละ 0.5 ที่ได้รับผลกระทบแต่พบไม่บ่อยมาก เพราะโดยทั่วไปจะมีปริมาณฝนค่อนข้างสูงจึงทำเกิดภาวะฝนทิ้งช่วงแต่ไม่เกิดความเสียหายต่อการ ปลูกพืชของเกษตรกรแต่ประการใด
3. โรคและแมลงศัตรูพืชระบาด โดยทั่วไปการระบาดของศัตรูพืชจะมีการระบาดบ้าง เช่น ตั๊กแตน เพลี้ยต่างๆ แต่เกษตรกรก็สามารถป้องกันและกำจัดได้ด้วยวิธี ไอ พี เอ็ม

2.2 ข้อมูลชีวภาพ

ตำบลคุ้มเก่า เกษตรกรส่วนมากมีอาชีพทางการเกษตร และมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ไม้ผลไม่ยืนต้นและพืชผัก สำหรับด้านการปศุสัตว์ มีการเลี้ยงโค กระบือ เป็ด ไก่ ส่วนสุกรจะมีการเลี้ยงตามภาวะราคาตลาด ส่วนด้านการประมง มีการเลี้ยงปลาในสระ และแหล่งน้ำตามธรรมชาติเพื่อบริโภคในครัวเรือน

พันธุ์พืชเศรษฐกิจและพันธุ์พืชที่สำคัญ ได้แก่

1. ข้าวนาปี ข้าวเหนียว ได้แก่ พันธุ์ กข 6
ข้าวเจ้า ได้แก่ พันธุ์ข้าวดอกมะลิ 105
ข้าวเหนียวพันธุ์พื้นเมือง ได้แก่ ข้าวขาวกเดี๋ยว ข้าวกระดุงง ดอสกนกร
2. ไม้ผลไม่ยืนต้น เกษตรกรจะปลูกตามหัวไร่ปลายนาเพื่อไว้บริโภค พืชที่สำคัญ อาทิ เช่น มะม่วงแก้ว มะม่วงเขียวเสวย มะม่วงน้ำดอกไม้ มะขาม มีทั้งมะขามหวาน และมะขามเปรี้ยว ส่วนมากพันธุ์ที่ปลูกคือพันธุ์สีทองและพันธุ์พื้นเมือง
3. พืชผัก เกษตรกรจะมีการปลูกตลอดปีเพื่อบริโภคในครัวเรือน
4. ถั่วลิสง พันธุ์ที่นิยมปลูกได้แก่ ไทนาน เบอร์ 9
5. พืชไร่ มีการปลูกข้าวโพดหวานพันธุ์ที่นิยมปลูก ได้แก่ ซุปเปอร์สวีต ข้าวโพดข้าวเหนียว และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บ้างบางแปลง

พันธุ์สัตว์เศรษฐกิจ / ประมง ได้แก่

1. โค เกษตรกรเลี้ยงไว้ขาย โดยนิยมเลี้ยงพันธุ์พื้นเมืองเป็นส่วนมาก จะมีการเลี้ยงพันธุ์ลูกผสมอยู่บ้างเพื่อยกระดับราคาให้สูงขึ้น เช่น พันธุ์ลูกผสมอเมริกันบรามันส์
2. กระบือ เกษตรกรที่เลี้ยงส่วนมากจะเลี้ยงเพื่อส่งขายบริเวณพื้นที่ทำการเกษตรของตนเองเป็นบริเวณที่ใช้เลี้ยง จะไม่นิยมเลี้ยงเป็นในรูปแบบฟาร์ม
3. สุกร เกษตรกรที่เลี้ยงจะเลี้ยงเพื่อส่งขายให้โรงฆ่าสัตว์ แล้วพันธุ์ที่ใช้เลี้ยงเป็นพันธุ์ลาร์จไวท์ และหรือหมูขาวและพันธุ์ ร็อคเจอร์ซี่ โดยเกษตรกรที่เลี้ยงส่วนมากจะเป็นเกษตรกรที่มีโรงสีข้าวหรือญาติมีโรงสีข้าว
4. เป็ด ไก่ เกษตรกรจะเลี้ยงเพื่อไว้บริโภคในครัวเรือน และจำหน่ายเป็นบางส่วนหรือเมื่อจำเป็นต้องใช้เงินไม่มากนัก โดยพันธุ์ไก่ที่นิยมเลี้ยงได้แก่ พันธุ์พื้นเมือง พันธุ์สามสายเลือด พันธุ์ไก่ชน
5. ปลา พันธุ์ที่นิยมเลี้ยงได้แก่ นิล ตะเพียน ปลาดุก

การใช้ที่ดิน

การใช้ประโยชน์จากที่ดิน เกษตรกรยังใช้ที่ดินไม่เกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่ควร เช่น การทำนาปีแล้วไม่มีการปลูกพืชหลังนา จะปล่อยให้ที่ดินว่างเปล่า ไม่มีการทำประโยชน์

วัสดุอุปกรณ์อื่นๆ

เกษตรกรนิยมและเริ่มใช้ วัสดุอุปกรณ์ในการผลิตพืช/สัตว์ ที่ถูกต้องและทันสมัย เพิ่มมากขึ้นทั้งนี้เพื่อหลายสิ่งที่ต้องการ เช่น ผลผลิตสูงสุด และมีคุณภาพดีขึ้นเป็นที่ต้องการของตลาด ตลอดจนรวดเร็วและประหยัด

ระบบการผลิต

พืช

ข้าว เกษตรกรจะเริ่มเพาะปลูกข้าว (ต้นกล้า) ประมาณเดือน กรกฎาคม – สิงหาคม ของทุกปี ขึ้นอยู่กับสภาพฝนฟ้าอากาศของแต่ละปี และจะเก็บเกี่ยวประมาณกลางเดือนตุลาคม ถึง ปลายเดือน พฤศจิกายน ของทุกปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดของพันธุ์ข้าว และสภาพพื้นที่เพาะปลูก/แรงงาน เป็นการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายในส่วนที่เหลือ มีการผลิตปีละ 1 ครั้ง ผลผลิตเฉลี่ย 410 กิโลกรัม / ไร่

ไม้ผลไม่ยืนต้น เกษตรกรจะจัดเตรียมพันธุ์ไว้ต้นปี หรือต้นฤดูการเพาะปลูก เมื่อฝนเริ่มตก ประมาณ 2 – 3 ครั้ง ดินพอมีความชื้น ก็จะทำการเพาะปลูก แล้วแต่ชนิดของพืชที่เตรียมไว้ปลูก ประเภทของการเพาะปลูก

- แบบสวนหลังบ้าน
- แบบหัวไร่ปลายนา

พืชผัก ส่วนมากเกษตรกรจะปลูกในช่วงปลายฝนและช่วงฤดูหนาว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพน้ำของแหล่งเพาะปลูก พันธุ์ผักที่นิยมปลูก ได้แก่ ผักกาดขาวปี เติบวปี กวางตุ้ง ผักบุ้ง หอมแดง เป็นการปลูกไว้บริโภคในครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่

ถั่วลิสง มีการปลูกในช่วงฤดูแล้งคือมีการปลูกหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวนาปี โดยมีพื้นที่ปลูก ประมาณ 50 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 300 กิโลกรัม / ไร่

พืชไร่ มีการปลูกข้าวโพดหวานและข้าวโพดข้าวเหนียว ในพื้นที่เขตชลประทาน หลังการเก็บเกี่ยวข้าวนาปี เพื่อจำหน่ายให้กับคนในชุมชนและยังสามารถใช้ลำต้นของข้าวโพดมาเป็นอาหารของโค - กระบือที่เกษตรกรเลี้ยงไว้อีกด้วย

ปศุสัตว์

โค กระบือ เกษตรกรจะเลี้ยงไว้เพื่อบริโภค โดยมีระบบการเลี้ยงเพื่อให้กินเศษพืช ฟางข้าว ตามไร่นาของตนเองหรือเครือข่ายที่มีบริเวณใกล้เคียงกันเท่านั้น ยังไม่ได้เลี้ยงเป็นจำนวนมากหรือเชิงธุรกิจ

สุกร เกษตรกรจะเพาะพันธุ์และซื้อลูกสุกร มาเลี้ยงจนได้ขนาด 80 – 100 กิโลกรัม ก็จะขายและคัดแม่พันธุ์ที่มีลักษณะและรูปร่างสวยงามไว้เป็นแม่พันธุ์ต่อไป

เป็ด-ไก่ เกษตรกรจะเพาะเลี้ยงเองและจะซื้อหาจากญาติพี่น้องข้างเคียง ส่วนใหญ่จะเลี้ยงปล่อยตามธรรมชาติให้อาหารเป็นครั้งคราว และใช้เศษอาหารที่เหลือบริโภคเป็นอาหารในตอนเช้าและตอนเย็น

ประมง

ปลา เกษตรกรจะซื้อพันธุ์ปลาปล่อยหรือซื้อปลาจากเพื่อนบ้านปล่อยตามสระที่ขุดไว้และจะจับปลาในช่วงเดือน มกราคมถึงเดือนเมษายน เพื่อนำไปบริโภคและจำหน่ายเป็นบางส่วน พันธุ์ปลาที่นิยมเลี้ยง ได้แก่ ปลานิล ปลาดุก ปลาตะเพียน ปลาดุก

ตารางแสดงปฏิทินการผลิตพืชและสัตว์

ที่	รายการ	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1	ข้าว					← เพาะกล้า		ปักดำ/ใส่ปุ๋ยครั้งแรก		ใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2	ดูแลรักษา	เก็บเกี่ยว/วิทยากร หลังการเก็บเกี่ยว	
2	พืชฤดูแล้ง	← ดูแลรักษา/เก็บเกี่ยว										ดูแลรักษา	
3	เลี้ยงเป็ด - ไก่	← ตลอดปี											
4	เลี้ยงโค - กระบือ	← ตลอดปี											
5	เลี้ยงปลา	← ตลอดปี											

2.3. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

ขนาดการถือครองที่ดินและสิทธิในที่นำมาหากิน

ตำบลคุ้มเก่า เกษตรกรมีการถือครองที่ดินทั้งแบบ มีเอกสารสิทธิ์ เป็นโฉนดที่ดิน สปก.บางส่วน โดยมีพื้นที่ทั้งหมด 33,206 ไร่ แยกเป็นประเภทการถือครองดังนี้

- เป็นพื้นที่ถือครองด้านการเกษตรจำนวน 23,202 ไร่
- พื้นที่ทำนา 12,705 ไร่
- ไร่นาสวนผสม 2,705 ไร่
- พื้นที่ป่า 5,769 ไร่
- พื้นที่อยู่อาศัย 1,531 ไร่
- พื้นที่แหล่งน้ำ 446 ไร่

เกษตรกรตำบลคุ้มเก่า ส่วนมากที่ถือครองที่ดินเป็นของตนเอง และมีการทำกินแต่ยังไม่ได้มีการแบ่งแยกการถือครอง เช่น ที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ถือครองของบิดามารดา แต่แบ่งให้บุตรทำกินยังไม่ได้แบ่งแยกการถือครองให้บุตร ซึ่งคาดว่าจะมีปัญหาเมื่อบิดามารดาเสียชีวิต สำหรับขนาดการถือครองที่ดิน 11 ไร่ต่อครัวเรือน

การประกอบอาชีพ

เกษตรกรประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นอาชีพหลักและประกอบอาชีพอย่างอื่นเป็นอาชีพรองเพื่อเป็นรายได้เสริมแก่ครอบครัว ดังนี้

- อาชีพทางเกษตร ได้แก่ ทำนา ทำไร่ ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 99.22 จากจำนวนประชากรทั้งหมด
- อาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน ได้แก่ ทอผ้าสีธรรมชาติและจักสาน
- อาชีพรับจ้างนอกภาคเกษตร ได้แก่ การไปทำงานต่างจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 18.79
- อาชีพค้าขายของเบ็ดเตล็ดเล็กๆน้อยๆในหมู่บ้าน
- ประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป และไม่มียานทำเพียงร้อยละ 0.54 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

การตลาดทางการเกษตร

ข้าวนาปี การตลาดส่วนใหญ่จะมีพ่อค้าคนกลางต่างอำเภอเข้ามารับซื้อในพื้นที่ การกำหนดราคาอยู่ที่พ่อค้าคนกลาง และเกษตรกรบางส่วนจะนำข้าวไปจำหน่ายในโรงสีต่างอำเภอ เช่น อำเภอห้วยผึ้ง กุฉินารายณ์ สมเด็จและอำเภอเมือง เป็นต้น

ถั่วลิสง โดยทั่วไปจะจำหน่ายกันเองในชุมชนและบางส่วนพ่อค้าคนกลางจากจังหวัดกาฬสินธุ์และสกลนคร จะเข้ามารับซื้อในพื้นที่ และเกษตรกรบางรายได้ประกันราคาไว้กับโรงงานรับซื้อด้วยแต่ยังเป็นส่วนน้อย

ข้าวโพด มีการจำหน่ายกันเองในชุมชนและตลาดประจำอำเภอเขาวง และมีการจำหน่ายในส่วนของลำต้นข้าวโพดเพื่อนำไปเป็นอาหารสำหรับ โค - กระบือ ที่เลี้ยงกันในชุมชนด้วย

ไม้ผล(มะม่วง - มะขาม) เป็นการปลูกตามไร่นาของเกษตรกรและแบบสวนหลังบ้าน มีการจำหน่ายในตลาดของอำเภอเขาวง และบางส่วนพ่อค้าจากต่างอำเภอจะเข้ามาซื้อบ้าง

พืชผัก โดยทั่วไปเกษตรกรผลิตไม่มากนัก จึงจำหน่ายกันเฉพาะในท้องถิ่นเท่านั้น

ต้นทุนการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

ชนิดพืช	รายการจ่าย	ต้นทุน/ไร่	กำไร/ขาดทุน
ข้าว	ค่าพันธุ์	75	ผลผลิต 400 ก.ก./ไร่
	ค่าไถเตรียมดิน	240	ราคา 5 บาท/ก.ก.
	ค่าจ้างปักดำ	480	มูลค่า 2,000 บาท/ไร่
	ค่าปุ๋ยเคมี	175	ลงทุน 1,690 บาท/ไร่
	ค่ากำจัดแมลงศัตรูพืช	100	กำไร 310 บาท/ไร่
	ค่าเก็บเกี่ยว	400	
	ค่าเครื่องนวด	120	
	ค่าขนส่ง	100	
	รวม		1,690

ต้นทุนการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

ชนิดพืช	รายการจ่าย	ต้นทุน/ไร่	กำไร/ขาดทุน
มันสำปะหลัง	ค่าพันธุ์	350	ผลผลิต 3 ตัน/ไร่
	ค่าเตรียมดิน	240	ราคา 955 บาท/ต่อตัน
	ค่ายกร่องปลูก	100	มูลค่า 2,850 บาท/ไร่
	ค่าปลูก	160	ลงทุน 2,250 บาท/ไร่
	ค่ากลบร่องปลูก	100	กำไร 600 บาท/ไร่
	ค่าดายหญ้า/ใส่ปุ๋ย	360	
	ปุ๋ยเคมี	170	
	เก็บเกี่ยว	320	
	ค่าขนส่ง	450	
	รวม		2,250

รายได้ในครัวเรือนเกษตรกร

ที่	แหล่งรายได้	รายได้รวม (บาท)	หมายเหตุ
1	รายได้ภาคการเกษตร พืช ข้าว มันสำปะหลัง ไม้ผลและพืชสวนอื่นๆ พืชผัก สัตว์ ประมง	5,955,000 4,139,520	ไม่มีผลผลิต จำหน่าย ไม่มีผลผลิต จำหน่าย
	รวมรายได้ภาคการเกษตร	61,160,870	
2	รายได้นอกภาคการเกษตร	3,137,240	
	รวมรายได้	64,298,110	
	รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน	19,063	

เครื่องกลการเกษตร

มีรถไถเดินตาม 309 ครัวเรือน มีการรับจ้าง 571 ครัวเรือน

ค่าจ้างรถไถเดินตาม 250 บาทต่อไร่

เครื่องสูบน้ำ 94 ครัวเรือน

เครื่องพ่นยา 36 ครัวเรือน มีการจ้างฉีดพ่นสารเคมีกำจัดวัชพืช 400 ครัวเรือน

ค่าจ้างพ่นสารเคมี 150 บาทต่อไร่

รถบรรทุก 4 ล้อ 6 ล้อ และ 10 ล้อ จำนวน 91 คัน ครัวเรือน มีการจ้าง

รถบรรทุกผลผลิตการเกษตร 571 ครัวเรือน ค่าจ้างขนส่งผลผลิตพืชไร่ 150 บาทต่อตัน

บทที่ 3

การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตรของตำบลคุ้มเก่า

1. ปัญหาของชุมชน

ด้านกายภาพ

1. ขาดแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
2. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
3. ภัยธรรมชาติ
4. การคมนาคมขนส่งผลผลิตทางการเกษตรค่อนข้างลำบาก

ด้านชีวภาพ

1. ขาดความรู้ทางการเกษตร
2. โรคระบาดสัตว์ปีก
3. ขาดพืชและสัตว์พันธุ์ดี
4. ผลผลิตต่ำ

ด้านเศรษฐกิจ

1. ราคาผลผลิตต่ำไม่แน่นอน ทำให้ขาดการตัดสินใจในการผลิต
2. ขาดเงินทุนดำเนินกิจกรรมการเกษตร
3. ใช้ทุนประกอบการเกษตรผิดวัตถุประสงค์

ด้านสังคม

1. กลุ่มทำกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง เช่น กลุ่มการเกษตร กลุ่มแม่บ้าน
2. คณะกรรมการขาดความรู้ ประสบการณ์ด้าน การบริหารจัดการและการตลาด
3. ขาดทุนดำเนินการ (กลุ่มเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม)
4. ไม่มีอาชีพเสริมทดแทน

ลำดับความสำคัญของปัญหาชุมชน

1. แหล่งน้ำทำการเกษตรไม่เพียงพอ
2. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
3. การระบาดของศัตรูพืช
4. ขาดความรู้ทางการเกษตร
5. ราคาพืชผลการเกษตรต่ำไม่แน่นอน เช่น มันสำปะหลัง , ข้าว
6. โรคสัตว์ปีก

7. กองทุนในการดำเนินกิจกรรม
8. ขาดอาชีพเสริมฤดูแล้ง
9. กลุ่มขาดการบริหารจัดการที่ดี
10. สินค้าการเกษตรตลาดไม่แน่นอน

2. ศักยภาพของชุมชน

1. สินค้าการเกษตรทุกชนิด เช่น ข้าว, มัน, มะม่วง ต้องเพิ่มผลผลิตขึ้น แต่ลดต้นทุนการผลิตลง
2. ชุมชนมีการผลิตพืชและสัตว์หลายอย่างเพียงแต่จัดระบบการบริหารจัดการใหม่
3. สตรีส่วนใหญ่มีงานทำตลอดปีเพราะมีการจักสาน ทอผ้าเพื่อใช้และจำหน่าย
4. มีการรวมกลุ่มมากมาย เช่น การตลาด การเกษตร ซึ่งเป็นพื้นฐานไปสู่ธุรกิจในอนาคต

3. วิสัยทัศน์ของชุมชน

ฝันของบุคคลที่เป็นไปได้

1. อยากรู้ราคาผลผลิตสูงด้วยการประกันราคาผลผลิต
2. อยากรู้แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรทั่วถึง
3. อยากรู้ให้กลุ่มมีทุนหมุนเวียนเพื่อได้ซื้อผลผลิตของสมาชิก
4. อยากรู้ให้มีระบบน้ำในแปลงนาทั่วถึง
5. อยากรู้มีความรู้ด้านการเกษตรทั้งพืชและสัตว์
6. อยากรู้ให้มีนักวิชาการที่มีความรู้
7. อยากรู้ให้มีศูนย์จำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตร
8. อยากรู้ให้ดินมีสภาพอุดมสมบูรณ์

บทที่ 4

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล

ประวัติการประกอบอาชีพ

เกษตรกรหรือชุมชน ได้มีการประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นหลักมาตั้งแต่บรรพบุรุษสืบทอดมาถึงปัจจุบัน เช่น ปลูกข้าว และเลี้ยงสัตว์ โค กระบือ เป็ด ไก่ ปัจจุบันยังมีการประกอบอาชีพเหมือนเดิมเพียงแต่คนรุ่นใหม่ไม่สนใจ จึงเข้าไปทำงานในกรุงเทพฯ และปล่อยให้พ่อแม่เป็นผู้ดูแล ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตขาดหายไปเพราะแรงงานไม่พอความรู้จากการรับรู้จากแหล่งต่างๆ ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ให้ถูกต้อง

ลักษณะของการผลิต เทคนิค ระบบ

การผลิตทั้งพืชและสัตว์ส่วนมากจะเป็นระบบของไร่นาสวนผสมในครอบครัวหนึ่ง มีการผลิตพืชและสัตว์หลายอย่าง เช่น ปลูกข้าว พืชไร่ ไม้ผล พืชผักและสัตว์เลี้ยงเล็กและใหญ่รวมไปถึงการเลี้ยงปลา เป็นการผลิตธรรมดาไม่มีโครงสร้างซับซ้อนยังไม่มีแผนการและระบบการจัดการที่ดี

ปัจจัยเงื่อนไขในการผลิต ผลตอบแทน

ปัจจัยการผลิตส่วนมากใช้ในพื้นที่ทั้งพืชและสัตว์ ประสิทธิภาพบางชนิดไม่ดีได้รับการปรับปรุงของชุมชน เช่น เมล็ดพันธุ์ กิ่งพันธุ์ รวมไปถึงพันธุ์สัตว์เงื่อนไขในการผลิต ขึ้นอยู่กับราคาผลผลิต ถ้าราคาดี เกษตรกรจะผลิตมากขึ้นการตลาด ถ้าตลาดอยู่ใกล้จะทำให้เกษตรกรมีความเชื่อมั่น จึงเพิ่มการผลิตขึ้นผลตอบแทน ส่วนมากเกษตรกรตั้งผลรับเป็นต้นทุน เมื่อสิ้นสุดฤดูกาลผลิตโดยไม่คำนึงถึงผลกำไร ซึ่งถือว่าเป็นจุดอ่อนของเกษตรกร

กลยุทธ์ทางเลือก

1. แผนการผลิต

1.1 แผนการผลิตการจัดการไร่นาสวนผสม	1.5 แผนการเพิ่มผลผลิตยางพารา
1.2 การเพิ่มผลผลิตข้าว	1.6 แผนการป้องกันและกำจัดศัตรูอ้อย
1.3 การทำและใช้ปุ๋ยชีวภาพ	1.7 แผนการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล (SWOT)

2.1. จุดแข็ง (S : Strengths)

- 1.1 มีศูนย์สาธิตการเกษตรพอเพียง
- 1.2 มีระบบชลประทานในท่อสู่แปลงนาเกษตรกร
- 1.3 มีไฟฟ้าทุกครัวเรือน
- 1.4 มีพื้นที่เหมาะแก่การปลูกข้าวที่มีชื่อเสียง เลี้ยงสัตว์ และประมง
- 1.5 มีกลุ่มอาชีพที่เข้มแข็งหลายกลุ่มเช่น ยางพารา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์
- 1.6 มีสถานที่ศึกษาดูงานด้านการเกษตรมูลนิธิชัยพัฒนา
- 1.7 มีศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล 1 แห่ง
- 1.8 ชุมชนมีภูมิปัญญาในการจักสาน

2.2. จุดอ่อน (W : Weaknesses)

- 2.1 น้ำเพื่อการเกษตรไม่ทั่วถึง
- 2.2 ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- 2.3 ต้นทุนการผลิตสูง
- 2.4 ภัยธรรมชาติ (ภัยแล้ง ลมแรง)
- 2.5 มีภาระหนี้สินมาก
- 2.6 ขาดความรู้ด้านการผลิตการเกษตร
- 2.7 ราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่แน่นอน
- 2.8 ไม่มีศูนย์กลางบริหารจัดการสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์

2.3 โอกาส (O : Opportunities)

- 3.1 รัฐสนับสนุนการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.2 รัฐให้การสนับสนุนเกษตรกรอินทรีย์ ส่งเสริมการผลิตสินค้าปลอดภัยและได้มาตรฐาน
- 3.3 รัฐสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความยากจน ตามแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียง
- 3.4 รัฐส่งเสริมการแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ
- 3.5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนงบประมาณวิชาการ และปัจจัยการผลิต
- 3.6 ส่วนราชการให้การสนับสนุนทุกด้าน ทุกสาขาวิชาการ ในการประกอบอาชีพ
- 3.7 ชุมชนให้ความสำคัญภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 3.8 รัฐให้การสนับสนุนงานภูมิปัญญาชาวบ้าน

2.4 ข้อจำกัด (T : Threats)

- 4.1 ภัยธรรมชาติ (ฝนแล้ง น้ำท่วม ศัตรูพืชระบาด)
- 4.2 ราคาผลผลิตต่ำ ราคาไม่แน่นอน
- 2.2 มีหนี้สินทั้งในและนอกระบบ

3. สภาพปัญหา

- 3.1 น้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอตลอดปี
- 3.2 ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- 3.3 ต้นทุนการผลิตสูง
- 3.4 ภัยธรรมชาติ (ภัยแล้ง ลมแรง)
- 3.5 มีภาระหนี้สินมาก
- 3.6 ขาดความรู้ด้านการผลิตการเกษตร
- 3.7 ราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่แน่นอน

4. แนวทางแก้ไข

- 4.1. สร้างแหล่งน้ำในไร่นาอย่างมีระบบให้ทั่วถึงพื้นที่ตำบล
- 4.2. พัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ให้ใช้ประโยชน์ได้เต็มที่

- 4.3. ปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ อย่างต่อเนื่อง
- 4.4. จัดหานักวิชาการเกษตรในระดับท้องถิ่นและอำเภออย่าง
  - 4.5. ขยายโอกาสในการจัดหาทุนและการจัดการตลาดล่วงหน้า
  - 4.6. ประสานงานทุกส่วนราชการ เอกชน ให้การสนับสนุนทุกด้าน (การผลิต วิชาการ การตลาด กิจกรรม กลุ่ม ฯลฯ)
  - 4.7. มาตรการศูนย์รวมผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตร
- 5. วิธีดำเนินการ
  - 5.1. สร้างแหล่งน้ำในไร่นา หรือพื้นที่ทำการเกษตร ปรับปรุงหรือพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติ
  - 5.2. ปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ เช่น ใช้ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ ไกลบตอซัง การใช้สมุนไพรมันในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแทนการใช้สารเคมี
  - 5.3. ทุกส่วนราชการ เอกชน ให้ความรู้วิชาการตามสาขาวิชาชีพ และสนับสนุนปัจจัยการผลิต
  - 5.4. จัดตั้งกลุ่มอาชีพ กองทุนหมุนเวียน สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และระดมการออม
  - 5.5. ภาครัฐ เอกชน ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือภัยธรรมชาติ

แนวทางการพัฒนาชุมชน

1.แผนการผลิต

- 1.1 โครงการทำไร่นาสวนผสมตามแนวพระราชดำริ
- 1.2 โครงการเพิ่มผลผลิตข้าว
- 1.3 โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปลาในนาข้าว
- 1.4 โครงการส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้ง
- 1.5 โครงการส่งเสริมการปลูกยางพารา

2.แผนการลงทุนและการแปรรูป

- 2.1 โครงการส่งเสริมการแปรรูปและพัฒนาการเกษตร
- 2.2 โครงการส่งเสริมการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด
- 2.3 โครงการส่งเสริมการโรงสีชุมชนแปรรูปผลผลิตข้าว
- 2.4 โครงการบริการเครื่องจักรกลการเกษตร (รถแทรกเตอร์)

3.แผนปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

- 3.1โครงการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ
- 3.2 โครงการรณรงค์การไกลบตอซัง
- 3.3 โครงการส่งเสริมการปลูกไม้ใช้สอยชุมชน

บทที่ 5

แนวทางการพัฒนาชุมชน

1. แผนการผลิต

- 1.1 โครงการทำไร่นาสวนผสมตามแนวพระราชดำริ
- 1.2 โครงการเพิ่มผลผลิตข้าว
- 1.3 โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปลาในนาข้าว
- 1.4 โครงการส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้ง
- 1.5 โครงการส่งเสริมการปลูกยางพารา

2. แผนการลงทุนและการแปรรูป

- 2.1 โครงการส่งเสริมการแปรรูปและพัฒนาการเกษตร
- 2.2 โครงการส่งเสริมการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด
- 2.3 โครงการส่งเสริมการโรงสีชุมชนแปรรูปผลผลิตข้าว
- 2.4 โครงการบริการเครื่องจักรกลการเกษตร (รถแทรกเตอร์)

3. แผนปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

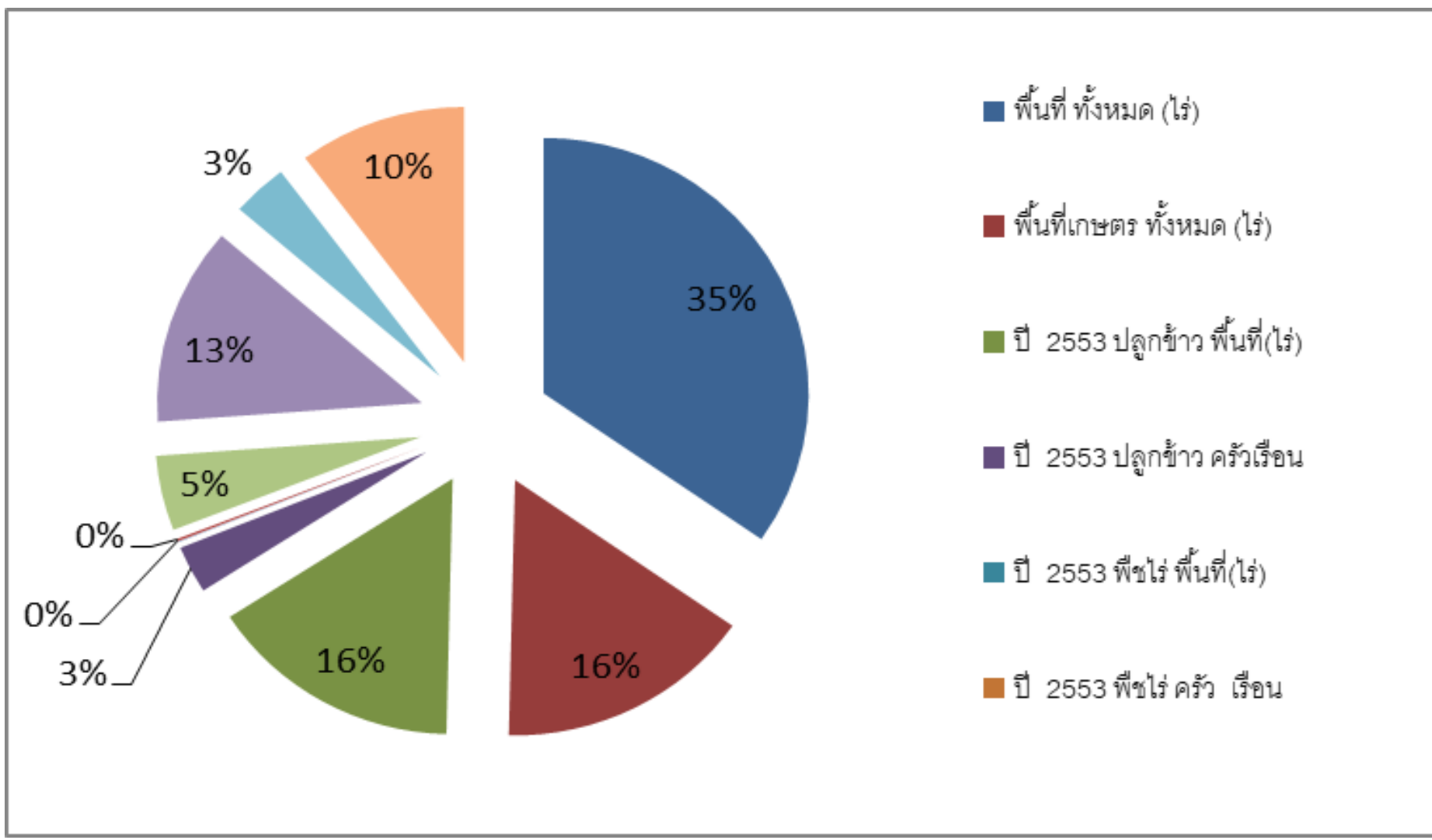
- 3.1 โครงการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ
- 3.2 โครงการรณรงค์การไถกลบตอซัง
- 3.3 โครงการส่งเสริมการปลูกไม้ใช้สอยชุมชน

ข้อมูลพื้นฐานการเกษตรระดับตำบล ปี 2553

ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

หมู่ ที่	บ้าน	พื้นที่	พื้นที่เกษตร	ปี 2553																ครัวเรือน		
		ทั้งหมด	ทั้งหมด	ปลูกข้าว		พืชไร่		ไม้ผล ไม้ยืนต้น		พืชผัก		ไม้ดอกไม้ประดับ		การเกษตรอื่นๆ		ประชากรทั้งหมด		ประชากรเกษตร		ไม่มี		
		(ไร่)	(ไร่)	พื้นที่ (ไร่)	ครัวเร ือน	พื้นที่ (ไร่)	ครัว เรือน	พื้นที่ (ไร่)	ครัว เรือน	พื้นที่ (ไร่)	ครัว เรือน	พื้นที่ (ไร่)	ครัว เรือน	พื้นที่ (ไร่)	ครัว เรือน	พื้นที่ (ไร่)	ครัว เรือน	ครัว เรือน	คน	ครัวเรือน	คน	ทำกิน
1	คุ้มเก่า	1,828	828	819	158			2	8									250	660	180	540	
2	คุ้มเก่า	1,810	660	650	88			3	12									256	566	192	384	
3	คุ้มเก่า	1,681	681	672	121			2	7									199	483	175	350	
4	ดอนแก้ว	1,781	701	690	103			4	12									148	411	132	264	
5	ม่วงไข่	1,292	541	510	66			15	21	9	32							81	275	80	160	
6	น้อยนาเจริญ	852	152	124	45			25	18	3	9							74	267	60	120	
7	โนนสูง	1,606	786	707	154	80	25	18	32	4	12							250	710	245	490	
8	ดอนแก้วใหม่	1,409	1,029	1,012	176			4	10									220	640	185	412	
9	หนองสำราญ	1,203	603	589	94			6	14	1	4							127	418	110	315	
10	กุดดอแก่น	2,196	946	883	134	14	6	34	65	8	21							186	598	182	420	
11	ดงหมู	1,652	952	910	164	20	9	12	18	3	9							179	548	165	540	
12	โนนสวรรค์	1,688	536	517	88			6	12	6	14							143	505	140	472	
13	แดนสามัคคี	1,673	973	852	235	40	16	65	23	9	16							274	807	270	730	
14	แสนสุข	1,930	839	830	62			2	7									156	532	80	160	
15	ดอนแก้วสามัคคี	1,400	643	633	75			2	6	1	4							150	556	145	551	
16	สาขานาเวียง	3,241	741	714	35			8	19	12	16							216	512	165	230	
17	ดอนแก้วพัฒนา	1,783	623	615	56			1	4									121	465	94	198	
18	โพธิ์ทอง	2,790	592	579	42			6	12									133	300	115	230	
	18 หมู่บ้าน	31,815.00	12,826	12,306	1,896	154	56	215	300	56	137			0	0	3,163	9,335	2,715	6,566			

การอุตสาหกรรม

มีโรงงานอุตสาหกรรมประเภท 2 และ 3 ตั้งอยู่ในตำบลทั้งสิ้น 1 โรงงาน มีเงินทุน 2.55 ล้านบาท การจ้างงาน 25 คน เมื่อจำแนกตามลักษณะการผลิตจะเป็นอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมดังกล่าว มีการจ้างงานประมาณ 1 คน ต่อเงินทุน 1 แสนบาท

จำนวนโรงงานขนาดเล็กในพื้นที่ตำบลพบว่ามีโรงสีข้าวขนาดเล็กที่สีข้าวได้น้อยกว่าวันละ 5 เกวียน จำนวน 15 โรง และจำนวนครัวเรือนที่มีการประกอบอุตสาหกรรมการผลิตขนาดเล็กมี 625 ครัวเรือน

รายได้ หนี้สินและแหล่งสินเชื่อ

รายได้ จำนวนครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปี น้อยกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.11

จำนวนครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปี ระหว่าง 10,000 – 19,999 บาท

คิดเป็นร้อยละ 8.95 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

รายจ่าย จำนวนครัวเรือนที่มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน ตั้งแต่ 10,000 บาท ขึ้นไป มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 2.13 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

แหล่งสินเชื่อ เกษตรกรใช้บริการสินเชื่อจาก 6 แหล่ง ประกอบด้วย

1. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
2. สหกรณ์การเกษตร
3. ธนาคารพาณิชย์
4. กองทุนหมู่บ้าน
5. ญาติพี่น้องพ่อค้า

แสดงจำนวนประชากรและครัวเรือนระดับตำบลคุ้มเก่า

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร			หมายเหตุ
			ชาย	หญิง	รวม	
1	คุ้มเก่า	247	337	323	660	ในเขตเทศบาลกุดสีม
2	คุ้มเก่า	245	278	288	566	ในเขตเทศบาลกุดสีม
3	คุ้มเก่า	200	245	238	483	ในเขตเทศบาลกุดสีม
4	ดอนแก้ว	142	176	197	373	ในเขตเทศบาลกุดสีม
5	ม่วงไข่	76	141	134	275	ในเขตปกครองของ อบต.คุ้มเก่า
6	น้อยนาเจริญ	68	140	127	267	ในเขตปกครองของ อบต.คุ้มเก่า
7	โนนสูง	246	344	366	710	ในเขตปกครองของ อบต.คุ้มเก่า
8	ดอนแก้วใหม่	132/79	339	328	697	ใน/นอกเขตเทศบาลกุดสีม
9	หนองสำราญ	127	193	225	418	ในเขตเทศบาลกุดสีม
10	กุดตอแก่น	178	296	302	598	ในเขตปกครองของ อบต.คุ้มเก่า
11	ดงหมู	175	278	270	548	ในเขตปกครองของ อบต.คุ้มเก่า
12	โนนสวรรค์	140	258	247	505	ในเขตปกครองของ อบต.คุ้มเก่า
13	แดนสามัคคี	255	406	401	807	ในเขตปกครองของ อบต.คุ้มเก่า
14	แสนสุข	155	274	258	432	ในเขตเทศบาลกุดสีม
15	ดอนแก้วสามัคคี	142	279	277	556	ในเขตเทศบาลกุดสีม
16	สายนาเวียง	212	261	251	512	ในเขตเทศบาลกุดสีม
17	ดอนแก้วพัฒนา	120	222	240	462	ในเขตเทศบาลกุดสีม
18	โพธิ์ทอง	124	139	161	300	ในเขตเทศบาลกุดสีม
รวม	18 หมู่บ้าน	3,163	4,661	4,674	9,335	

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครองอำเภอเขาวง ณ 62

ลักษณะรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน

จะมีการย้ายถิ่นฐานในรูปแบบเครือญาติกันและคนที่สนิทสนมกัน จึงทำให้แต่ละหมู่บ้านอยู่กันในสังคมเครือญาติกัน เป็นส่วนมากจึงทำให้แต่ละหมู่บ้านมีตระกูลใหญ่ ๆ อยู่ไม่กี่ตระกูลและมักเป็นผู้นำในท้องถิ่นด้วย

วิธีการดำเนินชีวิต

เกษตรกรในตำบล จะอยู่กันแบบเรียบง่ายตามวิถีชีวิตของชาวผู้ไทเป็นชุมชนเล็กๆ มีขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นของตนเอง รู้จักเคารพผู้สูงอายุ สำหรับการบริโภคอาหารนิยมรับประทานอาหารแบบง่าย ๆ ที่ทำได้ในท้องถิ่นโดยไม่เน้นคุณค่าทางโภชนาการโดยบริโภคข้าวเหนียวเป็นหลัก และจะมีการแบ่งปันกันเมื่อสามารถหาอาหารจากป่ามาได้ (สัตว์ป่าต่างๆ) ส่วนเครื่องนุ่งห่มโดยยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีชาวผู้ไทดั้งเดิม ซึ่งจะเห็นชัดในงานบุญประเพณีต่างๆ ในท้องถิ่น

ค่านิยมและความเชื่อ

จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการมาตั้งชุมชน/หมู่บ้านในครั้งแรกจะมาในรูปแบบเครือญาติกันมาตั้งถิ่นฐานก่อน จึงทำให้มีการเคารพผู้อาวุโสในชุมชน และมีความเชื่อสัตว์ สุนัข ต่อดตนเองและผู้อื่นซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนผู้ไท

วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น

มีการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีเก่าแก่ของบรรพบุรุษ โดยเฉพาะงานบุญตามฮีต 12 ครอง 14 ได้แก่

1.บุญเข้ากรรม	ช่วงเดือนธันวาคม	(เดือนเจียง)
2.บุญคุณลาน	ช่วงเดือนมกราคม	(เดือนยี่)
3.บุญข้าวจี	ช่วงเดือนกุมภาพันธ์	(เดือนสาม)
4.บุญพระเวส	ช่วงเดือนมีนาคม	(เดือนสี่)
5.บุญสงน้ำ	ช่วงเดือนเมษายน	(เดือนห้า)
6.บุญบั้งไฟ	ช่วงเดือนพฤษภาคม	(เดือนหก)
7.บุญซำฮะ, เลี้ยงผีบ้าน, เลี้ยงผีตาแฮก	ช่วงเดือนมิถุนายน	(เดือนเจ็ด)
8.บุญเข้าพรรษา	ช่วงเดือนกรกฎาคม	(เดือนแปด)
9.บุญข้าวประดับดิน	ช่วงเดือนสิงหาคม	(เดือนเก้า)
10.บุญข้าวสาก	ช่วงเดือนกันยายน	(เดือนสิบ)
11.บุญออกพรรษา	ช่วงเดือนตุลาคม	(เดือนสิบเอ็ด)
12.บุญกฐิน	ช่วงเดือนพฤศจิกายน	(เดือนสิบสอง)

สำหรับบุญผ้าป่าจะมีการจัดตลอดทั้งปี

ศาสนา

เกษตรกรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งมีวัดอยู่ทั้งหมด 5 วัด และสำนักสงฆ์อีกจำนวนหนึ่ง และมีส่วนน้อยที่นับถือศาสนาคริสต์ ค่านิยมความเชื่ออย่างอื่น ยังมีการนับถือในเรื่องของไสยศาสตร์และวัตถุเคารพของคนในท้องถิ่นกันอยู่

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลคุ้มเก่า คือ ภูมิปัญญาด้านการจักสาน คือการสานกระติบข้าวไว้ใส่ข้าวเหนียว และภูมิปัญญาการทอผ้าฝ้ายพื้นเมือง การทอผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน

การศึกษา

ตำบลคุ้มเก่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา ซึ่งปัจจุบันได้มีการส่งเสริมให้บุตรหลานให้เรียนหนังสือมากขึ้น ตำบลคุ้มเก่ามีสถานศึกษาดังนี้

- 1.โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 4 แห่ง ดังนี้
  - 1.1 โรงเรียนกุดสิมวิทยาสาร
  - 1.2 โรงเรียนเขาวง
  - 1.3 โรงเรียนบ้านดงหมู
  - 1.4 โรงเรียนกุดต่อแก่นราษฎร์วิทยา
2. โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 2 แห่ง คือ
  - 2.1 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย
  - 2.2 เขาวงพิทยาคาร
3. ศูนย์การเรียนชุมชน 1 แห่ง
4. ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเขาวง 1 แห่ง
5. ห้องสมุดประชาชน 1 แห่ง
6. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง
7. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน 1 แห่ง

ผู้นำตามธรรมชาติและกลุ่มธรรมชาติ

ผู้นำตามธรรมชาติ เกษตรกรตำบลคุ้มเก่า เป็นชนชาวผู้ไท ซึ่งมีความเคารพและเชื่อถือผู้อาวุโสและมีความรู้ความสามารถ ดังนั้นจึงถือว่าผู้อาวุโสเป็นผู้นำตามธรรมชาติ และถือเป็นผู้มีฐานะดี ในชุมชนหมู่บ้าน

กลุ่มธรรมชาติ คือ การรวมกลุ่มกันตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น เพื่อช่วยเหลือด้านกำลังกาย กำลังความคิด เช่นการไหว้วานในการประกอบอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่ง การทำพิธีกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ จึงเกิดกลุ่มตามธรรมชาติ ซึ่งปัจจุบันกลุ่มลักษณะดังกล่าวจะเริ่มสูญหายไป

การรวมกลุ่มเพื่อการประกอบอาชีพ

เกษตรกรตำบลคุ้มเก่า มีการรวมกลุ่มกันเพื่อประกอบอาชีพตามความสมัครใจของสมาชิกแต่ละกลุ่มที่มีปัญหา ด้านการประกอบอาชีพคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะปัญหาปัจจัยการผลิต การตลาด สิ่งเหล่านี้เป็นความสามารถในการรวมกลุ่มกัน โดยอาศัย กฎ ระเบียบ ของทางราชการเป็นตัวกำหนดข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันของกลุ่ม เพื่อสามารถต่อรองในการซื้อขาย ผลผลิตทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้น แก้ไขปัญหาการเอารัดเอาเปรียบของพ่อค้าคนกลาง โดยทั่วไป พบว่ากลุ่มที่เข้มแข็งและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพเกิดจากผู้นำและสมาชิกเป็นสำคัญ กลุ่มที่จัดตั้งขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มแบบธรรมชาติยังไม่เป็นนิติบุคคล

ตำบลคุ้มเก่า มีสถาบันเกษตรกรและการจัดตั้งองค์กรทางสังคมที่สำคัญ ดังนี้

- กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 13 กลุ่ม
- กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน 4 กลุ่ม
- กลุ่มธรรมชาติที่ยังไม่ได้รับการจัดตั้งจากหน่วยงานราชการต่างๆ
  - กลุ่มหัตถกรรม (ไม้กวาดจากดอกหญ้า) จำนวน 4 กลุ่ม
  - กลุ่มทอผ้าสีธรรมชาติ จำนวน 4 กลุ่ม
  - ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน จำนวน 1 กลุ่ม

กองทุนหมู่บ้านและผลการดำเนินงาน

กองทุนหมู่บ้านหนึ่งล้านบาท มีคณะกรรมการบริการกองทุนอย่างเป็นระบบ สมาชิกสามารถกู้ยืมไปใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพ จากการรวบรวมผลการดำเนินงานปรากฏว่ามีการกู้ยืมด้านการเกษตรมากที่สุด ประมาณ 75% ลงทุนประกอบอาชีพอื่นๆ(ร้านค้า,ร้านซ่อมจักรยานยนต์ ฯลฯ) 20% ส่วนอีก 5% นำไปใช้ ผิดประเภท จากข้อมูลของปีที่แล้วสมาชิกนำเงินมาคืนกองทุนฯ ครบ และสมาชิกมีความพอใจในกองทุนฯ ที่สามารถช่วยเหลือให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

บทที่ 3

สถานการณ์ของชุมชน

การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตรของตำบลคุ้มเก่า

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพปัญหา	ความสำคัญ เร่งด่วน ของปัญหา
<p>1.ปัญหาด้านเศรษฐกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ราคาผลผลิตข้าวต่ำ - ปัจจัยการผลิตการเกษตรราคาแพง - ขาดเงินทุนในการทำ การเกษตร และอาชีพเสริม - เกษตรกรมีอาชีพอย่างเดียวในฤดูกาลผลิตแต่ละปี - ยาเสพติดในกลุ่มเยาวชน - ไม่มีตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร - รายได้ภาคการเกษตรนอกภาคการเกษตรต่ำไม่พอใช้ในครอบครัว 	<ul style="list-style-type: none"> - มีการผลิตข้าวมากประกอบกับต้นทุนการผลิตสูง เกษตรกรขายข้าวในราคาต่ำ(40 บาท/1 ถัง) - ราคาปุ๋ยเคมี,สารเคมี,พันธุ์ข้าว,อาหารสัตว์ราคาแพงทำให้ต้นทุนการผลิตสูงก่อให้เกิดรายได้ต่ำ - ไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพการเกษตรและอาชีพเสริมทำให้เกษตรกรมีรายได้ต่ำ - เกษตรกรประกอบอาชีพในการทำอย่างเดียว เพราะไม่มีพื้นที่ดำเนินกิจกรรมอื่นหรือไม่เสี่ยงในกิจกรรมอื่น - เยาวชนเสพยาเสพติด เป็นปัญหาต่อครอบครัว และชุมชน - ผลผลิตทางการเกษตรไม่มีตลาดรองรับที่แน่นอนหรือมาตรฐาน - ราคผลผลิตทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์นอกภาคการเกษตรต่ำ ตลอดต้นทุนการผลิตสูง ให้รายได้ของเกษตรกรต่ำ 	<p>สำคัญเร่งด่วน</p> <p>สำคัญเร่งด่วน</p> <p>สำคัญเร่งด่วน</p> <p>สำคัญเร่งด่วน</p> <p>สำคัญเร่งด่วน</p> <p>สำคัญเร่งด่วน</p> <p>สำคัญเร่งด่วน</p>
<p>2.ปัญหาด้านการเกษตร</p> <ul style="list-style-type: none"> - แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร - ไม่มีอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยวข้าวนาปี - ผลผลิตข้าวต่ำ - ขาดปัจจัยการผลิตการเกษตร - ขาดความรู้ทางการเกษตร 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรไม่มีสระน้ำเพื่อการเกษตร - เกษตรกรว่างงานหลังการเก็บเกี่ยวข้าวนาปีไม่มีกิจกรรมดำเนินธุรกิจประจำวัน - สภาพแปลงนาข้าวของเกษตรกรขาดความอุดมสมบูรณ์และการใช้เทคโนโลยีฯไม่ถูกหลักวิธี - ไม่มีแหล่งปัจจัยการผลิตทางการเกษตร - ขาดเทคโนโลยีทางการเกษตรทุกสาขาเกี่ยวกับ 	<p>สำคัญเร่งด่วน</p> <p>สำคัญเร่งด่วน</p> <p>สำคัญเร่งด่วน</p> <p>สำคัญเร่งด่วน</p> <p>สำคัญเร่งด่วน</p>

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพปัญหา	ความสำคัญเร่งด่วนของปัญหา
<p>3.ปัญหาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ - พื้นที่บางส่วนไม่เหมาะแก่การทำการเกษตร - พื้นที่อยู่อาศัยของเกษตรกรแออัด ทำให้สิ่งแวดล้อมภายในหมู่บ้านเสียหาย - แรงงานการเกษตรภายในครัวเรือนไม่เพียงพอ 	<p>การเกษตร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีการปรับปรุงดิน - พื้นที่ไม่สม่ำเสมอ - ที่อยู่อาศัยจำกัดทำให้สิ่งแวดล้อมเสียไป - แรงงานของเกษตรกรภายในครอบครัวมีน้อย เพราะอพยพไปทำงานจากถิ่นอื่น 	<ul style="list-style-type: none"> สำคัญรอการแก้ไข สำคัญรอการแก้ไข สำคัญรอการแก้ไข สำคัญรอการแก้ไข
<p>4.ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทำถนน รพช.เป็นถนนลาดยาง - ถนนเพื่อการเกษตร และระหว่างหมู่บ้านไม่ทั่วถึง - ขาดแคลนที่เก็บน้ำดื่ม-น้ำใช้ภายในครัวเรือน - ขาดเงินทุนเพื่อการศึกษา - ไม่มีโทรศัพท์ประจำหมู่บ้าน - ขยายเขตไฟฟ้าประจำหมู่บ้านและเพื่อการเกษตร 	<ul style="list-style-type: none"> - ถนนเดิมเป็นถนนลูกรัง - ถนนเพื่อการเกษตรยังไม่มี - ที่เก็บน้ำดื่ม-น้ำใช้ยังไม่มี - ไม่มีเงินสำหรับการศึกษาบุตรเพราะอยากจน - เดิมยังไม่มีโทรศัพท์ประจำหมู่บ้าน - ไฟฟ้าภายในหมู่บ้านและแปลงไร่นาเกษตรกรยังไม่ทั่วถึง 	<ul style="list-style-type: none"> สำคัญรอการแก้ไข สำคัญเร่งด่วน สำคัญเร่งด่วน สำคัญไม่เร่งด่วน สำคัญไม่เร่งด่วน สำคัญไม่เร่งด่วน

บทที่ 4

การประมวลปัญหาและการจำแนกปัญหาของปัญหาจากแผนชุมชน

1. ปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม

- ราคาของผลผลิตข้าวต่ำ
- ราคาปัจจัยการผลิตการเกษตรสูง
- รายได้ภาคการเกษตรต่ำ
- รายนอกภาคการเกษตร
- ขาดเงินทุนในการทำเกษตรและอาชีพเสริม
- ว่างงานหลังการเก็บเกี่ยวข้าวนาปี
- เกษตรกรบางรายยังอพยพไปทำงานต่างตำบลหรือนอกเขตตำบล
- คนชรา คนพิการ ยังไม่ได้รับการดูแลจากภาครัฐอย่างทั่วถึง
- ไม่มีตลาดรองรับผลผลิตการเกษตร
- กลุ่มต่างๆยังรวมตัวกันไม่เป็นตามวัตถุประสงค์
- พื้นที่อยู่อาศัยของเกษตรกรแออัด ทำให้สิ่งแวดล้อมภายในหมู่บ้านเสียไป
- เกษตรกรมีรายได้น้อยต่อครอบครัวต่ำ
- แรงงานการเกษตรภายในครอบครัวไม่เพียงพอ
- เกษตรกรยังมีการประกอบอาชีพอย่างเดียว ฤดูกาลผลิต แต่ละปี
- ปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชน

2. ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติ

- น้ำไม่เพียงพอต่อการเกษตร
- แหล่งน้ำธรรมชาติมีน้อยและใช้ประโยชน์ทางการเกษตรไม่ได้
- ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- พื้นที่บางส่วนยังไม่เหมาะในการทำเกษตร

3. ปัญหาด้านการเกษตร

- ปัญหาผลผลิตข้าวต่ำ
- ปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ปัญหาไม่มีอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยวข้าวนาปี
- ปัญหาปัจจัยการผลิตการเกษตรแพง (ปุ๋ย, อาหารสัตว์, สารเคมี, พันธุ์ข้าว)
- ปัญหาด้านราคาข้าวนาปีต่ำ
- ขาดพื้นที่เพาะปลูกพืชไร่ และไม่มีพื้นที่สำหรับเลี้ยงสัตว์

- ขาดอุปกรณ์จำพวกเครื่องจักรการเกษตร
- เกษตรกรบางรายขาดความรู้ด้านการเกษตร
- ขาดแคลนปัจจัยการผลิตการเกษตร (ปุ๋ย, พันธุ์ข้าว)

วิสัยทัศน์หรือภาพฝันร่วมกันของตำบลคุ้มเก่า

(ในอนาคตข้างหน้าสภาพความเป็นอยู่และอาชีพของเกษตรกรในตำบลมีลักษณะดังนี้)

กลุ่มของวิสัยทัศน์(หรือภาพฝัน)	วิสัยทัศน์หรือภาพฝัน
1.วิสัยทัศน์ด้านเศรษฐกิจสังคม	<ul style="list-style-type: none"> - ราคาปัจจัยการผลิตทุกชนิดถูก และประกอบราคาผลผลิตทางการเกษตรและผลผลิตนอกภาคการเกษตรสูงจะช่วยเหลือให้เกษตรกรมีรายได้สูงและทำให้การใช้จ่ายภายในครอบครัวเพียงพอ - มีกองทุนช่วยเหลือให้เกษตรกรประกอบอาชีพ ด้านการเกษตรและอาชีพเสริมมีการตลาดรองรับจะทำให้ความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้นและจะทำให้เกษตรกรไม่อพยพไปทำงานต่างถิ่นหรือนอกตำบล - การพัฒนากลุ่มต่างๆหรือรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้พัฒนาชุมชนหรือต่อรองด้านราคาสินค้าจากพ่อค้าคนกลาง และสามารถรับความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้สะดวกตลอดจนทำให้ไกลจากยาเสพติด
2.วิสัยทัศน์หรือภาพฝันด้านการเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> - มีการปรับปรุงบำรุงดินด้วยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด อย่างต่อเนื่องจะช่วยให้สภาพดินมีความอุดมสมบูรณ์ดีเหมาะสมในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ - มีการไถกลบตอซังข้าวหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อปรับปรุงดิน - มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอ ปัจจัยการผลิตหาง่าย ราคาถูก และมีอุปกรณ์ เครื่องจักรกลการเกษตรที่เหมาะสม จะช่วยลดต้นทุนการผลิตมีการทำการเกษตรตลอดปี ทำให้เกษตรกรมีรายได้สูง - จัดหาพื้นที่ปลูกพืชไร่และเลี้ยงสัตว์จะช่วยสร้างอาชีพเสริมด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร
3.วิสัยทัศน์ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	<ul style="list-style-type: none"> - มีถนนหรือการคมนาคมภายในหมู่บ้าน ตลอดจนมีถนนขนส่งผลผลิตการเกษตรสะดวก - มีไฟฟ้าภายในหมู่บ้านและไฟฟ้าเพื่อการเกษตรอย่างทั่วถึง - มีสาธารณูปโภคครบทุกอย่าง เช่น น้ำประปา โทรศัพท์ สาธารณะ เป็นต้น

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของตำบลคุ้มเก่า

ปัจจัยและสิ่งแวดล้อมภายในตำบล(ส่วนที่ 1)		ปัจจัยและสิ่งแวดล้อมนอกตำบล(ส่วนที่ 2)	
จุดแข็ง(ปัจจัยภายใน +)	จุดอ่อน(ปัจจัยภายใน -)	โอกาส(ปัจจัยภายนอก +)	อุปสรรค(ปัจจัยภายนอก -)
<p>1.มีผู้นำของแต่ละหมู่บ้าน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. เป็นหลักในการพัฒนา</p> <p>2.กลุ่มต่างๆภายในหมู่บ้าน มีกิจกรรมทอผ้าพื้นเมือง ผ้าฝ้ายสีธรรมชาติเป็น อาชีพเสริมการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งในกิจกรรมเหล่านี้</p> <p>3.มีภูมิปัญญาในเรื่องการจักสานไม้ไผ่ที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ</p> <p>4. มีวัฒนธรรมประเพณีผู้ไทที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น</p>	<p>1. ขาดเงินทุนหมุนเวียน</p> <p>2. แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ</p> <p>3. สินค้าเกษตรไม่มีตลาดรองรับที่แน่นอน</p> <p>4. ปัญหาหนี้สินภาคการเกษตร</p> <p>5. ขาดความรู้ทางด้านการผลิตและแปรรูป</p> <p>6.ต้นทุนการผลิตสูง(ปุ๋ย,ยา)</p> <p>7. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์</p> <p>8. ขาดการสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง</p> <p>9. ขาดแคลนผู้ประสานงานในชุมชนที่มีคุณภาพ</p> <p>10. เกษตรขาดความพร้อมที่แท้จริง</p>	<p>1. แหล่งเงินทุน - ธกส.,งบอบต.,งบเทศบาล,งบจากทางภาครัฐ</p> <p>2. แหล่งน้ำ - ขุดบ่อ-สระน้ำเพิ่มในพื้นที่ - สร้างฝายกั้นน้ำเพิ่มเติม</p> <p>3. ราคาสินค้าเกษตร - รวมกลุ่มเพื่อผลิตและจำหน่ายเอง - แปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า - มีการประกันรายได้</p> <p>สินค้าเกษตรทุกชนิด</p> <p>4. เพิ่มธาตุอาหารให้ดินด้วยการใส่ปุ๋ยคอกและอินทรีย์วัตถุอื่นๆลงในดิน</p>	<p>1.การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ทั่วถึงและเป็นปัจจุบัน</p> <p>2.เจ้าหน้าที่บางส่วนมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย</p> <p>3. ในการทำโครงการต่างๆขาดผู้ประสานงานที่ต้องการทำงานอย่างแท้จริง</p>

บทที่ 5

สังเคราะห์ข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ประวัติการประกอบอาชีพ

1. การทำนาปี ประชากรส่วนใหญ่มีการผลิตเพื่อบริโภคอย่างเดียว ต่อมาเมื่อสังคมเปลี่ยนไปจึงมีการใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้นเพื่อจำหน่ายและพื้นที่การเกษตรส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำนาข้าวเกือบทั้งหมด เกษตรจึงให้ความสำคัญกับการผลิตข้าวสูงกว่าการทำการเกษตรอย่างอื่น ๆ โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด 12,705 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 420 ก.ก. / ไร่

2. ไร่นาสวนผสม เกษตรกรมีการทำการเกษตรในพื้นที่แบบผสมผสานโดยแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วนดังนี้ 30:30:30:10 ทำการเกษตรตามแบบทฤษฎีใหม่หรือแบบเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีพื้นที่ปลูกข้าว 30 ส่วน ปลูกไม้ผล พืชไร่ พืชผัก 30 ส่วน ขุดสระน้ำ 30 ส่วน และทำเป็นที่อยู่อาศัย 10 ส่วน ซึ่งมีเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและทำการเกษตรแบบผสมผสานนี้ ประมาณ 108 ราย

3. การปลูกพืชฤดูแล้ง มีการทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้งในเขตชลประทาน พืชที่ปลูก ได้แก่ ถั่วลิสง ข้าวโพดหวาน ยาสูบเตอร์กีส พืชผักชนิดต่างๆ แต่ยังมีการผลิตไม่มากนักเพราะชลประทานยังไม่ทั่วถึงในทุกพื้นที่ของตำบล

4. การเลี้ยงสัตว์ (โค, กระบือ, เป็ด, ไก่) เป็นการเลี้ยงแบบธรรมชาติ โดยการปล่อยเลี้ยงตามทุ่งนาและหลังเขา ส่วนเป็ด, ไก่ ก็ปล่อยเลี้ยงตามบริเวณบ้าน แต่ในบางพื้นที่จะมีการเลี้ยงโค เป็นอาชีพหลักและตั้งเป็นกองทุนและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขึ้นอีกด้วย

5. การทำศิลปหัตถกรรม โดยทั่วไปชุมชนจะมีการผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทศิลปหัตถกรรมเพื่อใช้ในครัวเรือน และยังมี การจัดตั้งกลุ่มเพื่อผลิตขึ้นเพื่อจำหน่ายโดยได้รับการสนับสนุนจากทางภาครัฐเช่น โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ได้แก่ เครื่องจักสาน ผ้าทอพื้นเมือง ผลิตภัณฑ์แกะสลักและการทอผ้าฝ้ายจากสีธรรมชาติ

ลักษณะของการผลิต เทคนิค ระบบ

พืช

1. ข้าวนาปี พันธุ์ที่ใช้ปลูกได้แก่ กข.6 ข้าวขาวกอเดียว ข้าวหอมมะลิ 105

การเตรียมดิน ส่วนใหญ่ใช้รถไถนาเดินตามเกือบทุกครัวเรือน โดยจะไถ 2 ครั้ง คือ ไถตะและไถแปร

การปักดำ มีระยะในการปักดำประมาณ 25-30 ซม. จำนวน 2-3 ต้น/จับ

การใส่ปุ๋ย มีการใส่ปุ๋ย 1 ครั้ง ใส่ทั้งปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมี สูตร 16-16-8, 16-8-8, 16-20-20 ในอัตรา 20-30 ก.ก./ไร่

การกำจัดศัตรูพืช มีการระบาดของศัตรูพืชข้าวค่อนข้างน้อย ศัตรูพืชที่สำคัญได้แก่ โรคใบไหม้ เพลี้ยต่างๆ

การเก็บเกี่ยว เกษตรกรมีการเก็บเกี่ยวที่ดีทำให้ข้าวมีคุณภาพ จะมีการระบายน้ำก่อนเก็บเกี่ยวประมาณ 5-10 วัน และตากแดดก่อนอย่างน้อย 2 วัน

2. ถั่วลิสง พันธุ์ที่นิยมปลูกได้แก่ พันธุ์ไทนาน 9 ใช้เมล็ดพันธุ์ 20 ก.ก. /ไร่

การเตรียมดิน มีการไถ 2 ครั้ง ทำการยกร่องกว้าง 30 ซม. ปลูก 2 แถว ระยะห่างต้น 10 ซม. ระหว่างแถว 15 ซม. ไร่อยู่นวนข้าวก่อนปลูก

การพูนโคน เกษตรกรจะมีการพูนโคนหลังปลูกประมาณ 20 - 30 วัน

การใส่ปุ๋ย นิยมใส่ปุ๋ย 1-2 ครั้ง ก่อนปลูกและหลังปลูก ใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 20-30 ก.ก. /ไร่

การให้น้ำ ให้แบบปล่อยตามร่องให้น้ำทุก 7 วัน / ครั้ง

การป้องกันศัตรูพืช ส่วนใหญ่เป็นปัญหาโรคเน่า

การเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวในช่วงเดือนเมษายน แล้วตากแดด 30 วัน ผลผลิตเฉลี่ย 300 ก.ก. /ไร่

3. พืชผัก พันธุ์ที่นิยมปลูกได้แก่ ผักกาดขาวปี เขียวปลี กวางตุ้ง ผักบุ้ง หอมแบ่ง เป็นการปลูกไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือน โดยมีการเตรียมดินร่องกว้าง 1 เมตร ยาว 4-5 เมตร เป็นการปลูกผักแบบปลอดสารพิษ

ปศุสัตว์

1. โค - กระบือ เป็นการเลี้ยงแบบปล่อยตามธรรมชาติ และจะเลี้ยงไว้เพื่อใช้งานบ้าง จำหน่ายบ้าง ในส่วนของโรคมักจะเป็นโรคปากเปื่อยเท้าเปื่อย แต่มีการฉีดวัคซีนป้องกันโดยรับวัคซีนจากปศุสัตว์อำเภอ
2. สุกร พันธุ์ที่นิยมเลี้ยงได้แก่ ลาร์ตไวท์ดูร์ออกเจอร์ซี่ มักจะเลี้ยงในบริเวณบ้านประมาณ 10-15 ตัว และจะใช้อาหารพื้นบ้านพวกรำข้าว หยวกกล้วย เป็นต้น
3. เป็ด-ไก่ จะเลี้ยงปล่อยไว้ในบริเวณบ้านเพื่อไว้บริโภคในบริเวณบ้าน เฉลี่ยบ้านละ 20-30 ตัว การเลี้ยงจะปล่อยให้หากินเองตามธรรมชาติ และจะสร้างเล้าไว้ให้เข้าไปอาศัยตอนกลางคืน

ประมง

ปลา พันธุ์ที่นิยมเลี้ยง ได้แก่ ปลานิล ปลาดุก เป็นการเลี้ยงเพื่อบริโภคในครัวเรือน และตามไรนาเลี้ยงปล่อยตามธรรมชาติ มีเป็นส่วนน้อยที่เลี้ยงไว้เพื่อจำหน่าย

ปัจจัยเงื่อนไขในการผลิต ผลตอบแทน

ปัจจัย การผลิตส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ ทั้งพืช สัตว์และประมง ประสิทธิภาพบางชนิด ไม่ดีพอควรได้รับการปรับปรุงของชุมชน เช่น เมล็ดพันธุ์ กิ่งพันธุ์ และพันธุ์สัตว์

เงื่อนไขในการผลิต ขึ้นอยู่กับราคาผลการผลิต ถ้าราคาดีเกษตรกรจะผลิตมากขึ้นทั้งการขยายพื้นที่และการเพิ่มปัจจัยการผลิต เช่น การใส่ปุ๋ยเคมี การใช้ปุ๋ยเคมีต่างๆ เพื่อเพิ่มผลผลิตให้มากตามความต้องการของตลาด

การตลาด ถ้าหากตลาดอยู่ใกล้ จะสร้างความมั่นใจให้เกษตรกรที่จะผลิตสินค้า และราคาจะต้องดีพอสมควร

ผลตอบแทน ส่วนมากเกษตรกร ตั้งผลกำไรเป็นตัวเงิน เมื่อสิ้นสุดฤดูกาลผลิตโดยไม่คำนึงถึงผลกำไรซึ่งเป็นจุดอ่อนของเกษตรกรในการผลิตสินค้า

กลยุทธ์ทางเลือก

1.แผนการผลิต

- 1.1 แผนการจัดการไร่นาสวนผสม
- 1.2 แผนการเพิ่มผลการผลิตข้าว
- 1.3 แผนการส่งเสริมการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น
- 1.4 แผนการทำและการใช้ปุ๋ยชีวภาพ
- 1.5 แผนส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ เช่น โค กระบือ และเป็ดไก่
- 1.6 แผนการส่งเสริมการเลี้ยงปลา

2.แผนการลงทุนเชิงวิสาหกิจ

- สนับสนุนกลุ่มอาชีพต่างๆ ให้เห็นความสำคัญของแหล่งทุนในรูปของวิสาหกิจชุมชน
- สนับสนุนให้มีการนำทรัพย์สินทางปัญญา ภูมิปัญญาชาวบ้านตลอดจนแหล่งธรรมชาติที่สำคัญเข้าสู่ระบบวิสาหกิจชุมชน

3.แผนการถ่ายทอดและเผยแพร่เทคโนโลยี

- รณรงค์ไม่เผาตอซังข้าวและสนับสนุนการไถกลบตอซังข้าวหลังการเก็บเกี่ยว
- รณรงค์การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมักตลอดจนปุ๋ยชีวภาพ
- รณรงค์ส่งเสริมให้มีการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้นแบบสวนหลังบ้าน

บทที่ 5

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล

ประวัติการประกอบอาชีพ

เกษตรกรหรือชุมชน ได้มีการประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นหลักมาตั้งแต่บรรพบุรุษสืบทอดมาถึงปัจจุบัน เช่น ปลูกข้าว และเลี้ยงสัตว์ โค กระบือ เป็ด ไก่ ปัจจุบันยังมีการประกอบอาชีพเหมือนเดิมเพียงแต่คนรุ่นใหม่ไม่สนใจ จึงเข้าไปทำงานในกรุงเทพฯ และปล่อยให้พ่อแม่เป็นผู้ดูแล ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตขาดหายไปเพราะแรงงานไม่พอความรู้จากการรับรู้จากแหล่งต่างๆ ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ให้ถูกต้อง

ลักษณะของการผลิต เทคนิค ระบบ

การผลิตทั้งพืชและสัตว์ส่วนมากจะเป็นระบบของไร่นาสวนผสมในครอบครัวหนึ่ง มีการผลิตพืชและสัตว์หลายอย่าง เช่น ปลูกข้าว พืชไร่ ไม้ผล พืชผักและสัตว์เลี้ยงเล็กและใหญ่รวมไปถึงการเลี้ยงปลา เป็นการผลิตธรรมดาไม่มีโครงสร้างซับซ้อนยังไม่มีแผนการและระบบการจัดการที่ดี

ปัจจัยเงื่อนไขในการผลิต ผลตอบแทน

ปัจจัยการผลิตส่วนมากใช้ในพื้นที่ทั้งพืชและสัตว์ ประสิทธิภาพบางชนิดไม่ดีได้รับการปรับปรุงของชุมชน เช่น เมล็ดพันธุ์ กิ่งพันธุ์ รวมไปถึงพันธุ์สัตว์เงื่อนไขในการผลิต ขึ้นอยู่กับราคาผลผลิต ถ้าราคาดี เกษตรกรจะผลิตมากขึ้นการตลาด ถ้าตลาดอยู่ใกล้จะทำให้เกษตรกรมีความเชื่อมั่น จึงเพิ่มการผลิตขึ้นผลตอบแทน ส่วนมากเกษตรกรตั้งผลรับเป็นต้นทุน เมื่อสิ้นสุดฤดูกาลผลิตโดยไม่คำนึงถึงผลกำไร ซึ่งถือว่าเป็นจุดอ่อนของเกษตรกร

กลยุทธ์ทางเลือก

1. แผนการผลิต

1.1 แผนการผลิตการจัดการไร่นาสวนผสม	1.5 แผนการเพิ่มผลผลิตยางพารา
1.2 การเพิ่มผลผลิตข้าว	1.6 แผนการป้องกันและกำจัดศัตรูอ้อย
1.3 การทำและใช้ปุ๋ยชีวภาพ	1.7 แผนการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล (SWOT)

2.1. จุดแข็ง (S : Strengths)

- 1.1 มีศูนย์สาธิตการเกษตรพอเพียง
- 1.2 มีระบบชลประทานในท่อสู่แปลงนาเกษตรกร
- 1.3 มีไฟฟ้าทุกครัวเรือน
- 1.4 มีพื้นที่เหมาะแก่การปลูกข้าวที่มีชื่อเสียง เลี้ยงสัตว์ และประมง
- 1.5 มีกลุ่มอาชีพที่เข้มแข็งหลายกลุ่มเช่น ยางพารา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์
- 1.6 มีสถานที่ศึกษาดูงานด้านการเกษตรมูลนิธิชัยพัฒนา
- 1.7 มีศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล 1 แห่ง
- 1.8 ชุมชนมีภูมิปัญญาในการจักสาน

2.2. จุดอ่อน (W : Weaknesses)

- 2.1 น้ำเพื่อการเกษตรไม่ทั่วถึง
- 2.2 ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- 2.3 ต้นทุนการผลิตสูง
- 2.4 ภัยธรรมชาติ (ภัยแล้ง ลมแรง)
- 2.5 มีภาระหนี้สินมาก
- 2.6 ขาดความรู้ด้านการผลิตการเกษตร
- 2.7 ราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่แน่นอน
- 2.8 ไม่มีศูนย์กลางบริหารจัดการสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์

2.3 โอกาส (O : Opportunities)

- 3.3 รัฐบาลสนับสนุนการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.4 รัฐบาลให้การสนับสนุนเกษตรกรอินทรีย์ ส่งเสริมการผลิตสินค้าปลอดภัยและได้มาตรฐาน
- 3.3 รัฐบาลสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความยากจน ตามแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียง
- 3.4 รัฐบาลส่งเสริมการแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ
- 3.9 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนงบประมาณวิชาการ และปัจจัยการผลิต
- 3.10 ส่วนราชการให้การสนับสนุนทุกด้าน ทุกสาขาวิชาการ ในการประกอบอาชีพ
- 3.11 ชุมชนให้ความสำคัญภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 3.12 รัฐบาลให้การสนับสนุนงานภูมิปัญญาชาวบ้าน

2.4 ข้อจำกัด (T : Threats)

- 4.2 ภัยธรรมชาติ (ฝนแล้ง น้ำท่วม ศัตรูพืชระบาด)
- 4.2 ราคาผลผลิตต่ำ ราคาไม่แน่นอน
- 2.3 มีหนี้สินทั้งในและนอกระบบ

3. สภาพปัญหา

- 3.1 น้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอตลอดปี
- 3.2 ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- 3.3 ต้นทุนการผลิตสูง
- 3.4 ภัยธรรมชาติ (ภัยแล้ง ลมแรง)
- 3.5 มีภาระหนี้สินมาก
- 3.6 ขาดความรู้ด้านการผลิตการเกษตร
- 3.7 ราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่แน่นอน

4. แนวทางแก้ไข

- 4.1. สร้างแหล่งน้ำในไร่นาอย่างมีระบบให้ทั่วถึงพื้นที่ตำบล
- 4.2. พัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ให้ใช้ประโยชน์ได้เต็มที่
- 4.3. ปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ อย่างต่อเนื่อง
- 4.4. จัดหานักวิชาการเกษตรในระดับท้องถิ่นและอำเภออย่าง

4.5. ขยายโอกาสในการจัดหาทุนและการจัดการตลาดล่วงหน้า

4.6. ประสานงานทุกส่วนราชการ เอกชน ให้การสนับสนุนทุกด้าน (การผลิต วิชาการ การตลาด กิจกรรม กลุ่ม ฯลฯ)

4.7. มาตรการศูนย์รวมผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตร

5. วิธีดำเนินการ

5.1. สร้างแหล่งน้ำในไร่นา หรือพื้นที่ทำการเกษตร ปรับปรุงหรือพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติ

5.2. ปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ เช่น ใช้ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ ไกลบตอซัง การใช้สมุนไพรในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแทนการใช้สารเคมี

5.3. ทุกส่วนราชการ เอกชน ให้ความรู้วิชาการตามสาขาวิชาชีพ และสนับสนุนปัจจัยการผลิต

5.4. จัดตั้งกลุ่มอาชีพ กองทุนหมุนเวียน สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และระดมการออม

5.5. ภาครัฐ เอกชน ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือภัยธรรมชาติ

บัญชีสรุปโครงการพัฒนาและงบประมาณ
ตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (พ.ศ.2562 – 2564)
ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

ประเภทแผน (โครงการ/กิจกรรม)	หน่วยนับ	2562		2563		2564		รวม	
		เป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)	เป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)	เป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)	เป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
1. แผนถ่ายทอดเทคโนโลยี	โครงการ	3	225,000	3	225,000	3	225,000	3	675,000
2. แผนลงทุน	โครงการ	2	150,000	2	150,000	2	150,000	2	450,000
3. แผนฟื้นฟูทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม	โครงการ	1	5,000	1	5,000	1	5,000	1	15,000
4. แผนการอำนวยความสะดวก	โครงการ	2	118,000	2	118,000	2	118,000	2	354,000
รวม	โครงการ	8 โครงการ	448,000	8 โครงการ	448,000	8 โครงการ	448,000	8 โครงการ	1,344,000

บัญชีสรุปโครงการพัฒนาและงบประมาณ

ตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (พ.ศ.2562- 2564)

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	แผนงาน/โครงการ	ปี 2562		ปี 2563		ปี 2564		รวม 3 ปี	
		จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)
3	แผนการลงทุน	2	100,000	2	100,000	2	100,000	2	300,000
	3.1โครงการไร่นาสวนผสม	1	50,000	1	50,000	1	50,000	1	150,000
	เกษตรผสมผสาน								
	3.2 โครงการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ/ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ	1	50,000	1	50,000	1	50,000	1	150,000
4	แผนการอำนวยการ	2	118,000	2	118,000	2	118,000	2	354,000
	4.1โครงการอำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล	1	53,000	1	53,000	1	53,000	1	159,000
	4.2 ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบลคุ้มเก่า	1	65,000	1	65,000	1	65,000	1	195,000
	รวม	11	448,000	11	448,000	11	448,000	11	1,344,000

สรุปแผนปฏิบัติการประจำปี 2562 -2564

สรุปแผนปฏิบัติการประจำปี 2562 – 2564

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล คุ่มแก้ว อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

ด้านอาชีพการเกษตร

ที่	ประเภทแผน	โครงการ/กิจกรรม	เหตุผลประกอบ	วิธีการดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ (ระบุชื่อกลุ่ม/องค์กร)	จำนวนเงิน(บาท) แหล่งงบประมาณ	ตัวชี้วัด
		-ถ่ายทอดความรู้ตาม		โรงเรียนเกษตรกร			
		ขบวนการโรงเรียน		ข้าว			
		เกษตรกรกรข้าว					
		3.โครงการส่งเสริมและ	-เพื่อให้สมาชิกวิสาห	-จัดประชุม	- กลุ่มเกษตรกรตำบล	-อบต.คุ่มแก้ว	-กลุ่มวิสาหกิจชุมชน
		พัฒนาวิสาหกิจชุมชน	กิจชุมชนเข้าใจ	-จัดสัมมนา	คุ่มแก้ว	150,000	จำนวน 13 กลุ่มมีธุรกิจ
		-ประชุมคณะกรรมการ	และมีความรู้ขบวนการ	จัดทำเวทีเรียนรู้			ที่ยั่งยืน
		-สัมมนาเชิงปฏิบัติการ	การผลิตและการ				-กลุ่มวิสาหกิจชุมชน
		ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน	ตลาด				จำนวน 13 กลุ่มมีความ
		-พัฒนาขบวนการเรียนรู้	-เพิ่มรายได้อย่างยิ่ง				เข้าใจความรู้ในการ
		ของวิสาหกิจชุมชน	ยื่น				พัฒนาขบวนการเรียน
2	แผนปรับปรุงฟื้นฟู	1.โครงการปรับปรุง	-เพื่อเพิ่มความอุดม	-ร่วมกลุ่มเพื่อจัดทำ	-กลุ่มเกษตรกรตำบล	กรมพัฒนาที่ดิน	- เกษตรกรร้อยละ 10 มี
	ทรัพยากร	ดินด้วยอินทรีย์	สมบูรณ์ของดินให้มี	แปลงสาธิตและ	คุ่มแก้ว	กรมส่งเสริมการ	ความรู้ด้านการปรับ
		-ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสด	ความเหมาะสมในการ	ประชาสัมพันธ์การ	-อบต. คุ่มแก้ว	เกษตร	ปรุงบำรุงดิน
		-ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมัก	ทำการเกษตรและเป็น	ไถ่กลบตอซังข้าว		อบต. คุ่มแก้ว	เกษตรกรร้อยละ 10

สรุปแผนปฏิบัติการประจำปี 2562 – 2564

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล คุ่มเก่า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ด้านอาชีพการเกษตร

ที่	ประเภทแผน	โครงการ/กิจกรรม	เหตุผลประกอบ	วิธีการดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ (ระบุชื่อกลุ่ม/องค์กร)	จำนวนเงิน(บาท) แหล่งงบประมาณ	ตัวชี้วัด
		ชีวภาพ	การลดต้นทุนการ			150,000 บาท	ลดต้นทุนการผลิต
		-รณรงค์การไถกลบตอ	ผลิต				
		ซังข้าว					
3	แผนการลงทุน	1.โครงการไร่นาสวนผสม	-เพื่อเป็นการสร้างทาง	-คัดเลือกเกษตรกร	- กลุ่มเกษตรกร	-อบต.คุ่มเก่า	-เกษตรกร 20 ครัวเรือน
		และเกษตรผสมผสาน	เลือกในการผลิตด้าน	เข้าร่วมโครงการ		300,000 บาท	มีรายได้ต่อเนื่องตลอด
			การเกษตรและ	-จัดทำแปลงไร่นา			ทั้งปี
			สามารถมีรายได้อย่าง	ส่วนผสม			-เกษตรกร 20 ครัวเรือน
			ต่อเนื่อง				มีความรู้เรื่องการจัดทำ
							ไร่นาสวนผสม3.
		2.โครงการปรับปรุงบำรุง	-เพื่อเพิ่มความอุดม	-จัดหาวัสดุอุปกรณ์	กลุ่มปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด	อบต.คุ่มเก่า	- เกษตรกรร้อยละ 20
		ดินด้วยอินทรีย์วัตถุ	สมบูรณ์ของดินให้	การผลิตปุ๋ยอินทรีย์		150,000 บาท	ของตำบลมีปุ๋ยชีวภาพ
		-โรงงานผลิตปุ๋ยอินทรีย์	มีความเหมาะสมด้าน	ชีวภาพอัดเม็ด			อัดเม็ดใช้พอเพียง
		ชีวภาพอัดเม็ด	การเกษตรและเป็น				-เกษตรกรร้อยละ 50
			การลดต้นทุนการ				ของตำบลมีความรู้
			ผลิตของเกษตรกร				เกี่ยวกับปุ๋ยชีวภาพ

รายละเอียดโครงการพัฒนาและงบประมาณ
ตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (พ.ศ.2562-2564)

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

1. แผนการถ่ายทอด

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย (ผลผลิต โครงการ)	งบประมาณที่มา			ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				2562 (บาท)	2563 (บาท)	2564 (บาท)		
1.1	โครงการส่งเสริมการผลิต เกษตรกรที่ปลอดภัยและได้ มาตรฐาน	- ให้เกษตรกรตระหนักถึง ผลิตพืชที่ปลอดภัย - เพิ่มพื้นที่การผลิตสินค้า เกษตรกรที่ปลอดภัยและได้ มาตรฐาน	10 กลุ่ม 250 ครัวเรือน	25,000	25,000	25,000	- เกษตรกรมีความรู้ใน การผลิตสินค้าที่ปลอดภัย และได้มาตรฐาน	- กรมส่งเสริมการเกษตร - องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น
		- สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสิน ค้าเกษตรกรที่ปลอดภัยและ ได้ มาตรฐาน					- เกษตรกรมีความรู้ใน การสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้า เกษตรกรที่ปลอดภัย	
							- สามารถปรับเป็นแหล่ง เรียนรู้แก่เกษตรกรทั่วไป	
1.2	โครงการเพิ่มผลผลิตข้าว	- เพื่อเพิ่มความรู้ - เพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้ สูงขึ้น - สร้างชุมชน/กลุ่มให้มี ความเข้มแข็งสามารถช่วย เหลือตนเองได้ในอนาคต	10 กลุ่ม 250 ครัวเรือน	150,000	150,000	150,000	- เกษตรกร 250 ครัวเรือน มีความรู้ความเข้าใจการ เพิ่มผลผลิตข้าว	- กรมส่งเสริมการเกษตร - องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น
							- เกษตรกร 250 ครัวเรือน มีรายได้เพิ่มขึ้น	

รายละเอียดโครงการพัฒนาและงบประมาณ

ตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (พ.ศ.2562-2564)

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย (ผลผลิต โครงการ)	งบประมาณที่มา			ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				2562 (บาท)	2563 (บาท)	2564 (บาท)		
							- สามารถเป็นแหล่งความ	
							รู้แก่เกษตรกรรายอื่นได้	
1.3	โครงการส่งเสริมและ	- เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนมี	10 กลุ่ม/250คน	50,000	50,000	50,000	-สมาชิกวิสาหกิจชุมชน	- กรมส่งเสริมการเกษตร
	พัฒนาวิสาหกิจชุมชน	ความรู้และสามารถค้นหา					สามารถจัดทำแผนการ	- องค์กรปกครองส่วน
		ศักยภาพของตนเอง					พัฒนากิจการได้	ท้องถิ่น
		- สามารถกำหนดแผนการ					- วิสาหกิจชุมชนมีรายได้	
		พัฒนากิจการ					เพิ่มขึ้นและยั่งยืน	
							-สามารถปรับปรุงเป็น	
							แหล่งเรียนรู้	

รายละเอียดโครงการพัฒนาและงบประมาณ

ตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (พ.ศ.2562-2564)

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

2. แผนปรับปรุงฟื้นฟูทรัพยากร

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย (ผลผลิต โครงการ)	งบประมาณที่มา			ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				2562 (บาท)	2563 (บาท)	2564 (บาท)		
2.1	โครงการปรับปรุงบำรุงดิน	-เพิ่มทรัพยากรในท้องถิ่น	10 หมู่บ้าน	50,000	50,000	50,000	- เกษตรกรรู้จักปรับปรุง	- กรมส่งเสริมการเกษตร
	ด้วยอินทรีย์วัตถุ	ให้มีความอุดมสมบูรณ์	1,175 ครัวเรือน				บำรุงดิน	- องค์กรปกครองส่วน
	กิจกรรม	- ดินมีความเหมาะสมต่อ					- สภาพแวดล้อมระบบ	ท้องถิ่น
	- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสด	การทำเกษตร					นิเวศดีขึ้น	
	- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมัก	- เพื่อเป็นการลดต้นทุน					- เกษตรกรสามารถลด	
	ชีวภาพ	การผลิต					ต้นทุน	
	- ธรรมชาติเือกlobalต่อซังข้าว						- สามารถปรับปรุงเป็น	
							ศูนย์เรียนรู้แก่เกษตรกร	
							ทั่วไป	

ตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (พ.ศ.2562-2564)

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

3. แผนการลงทุน

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย (ผลผลิต โครงการ)	งบประมาณที่มาณ			ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				2562 (บาท)	2563 (บาท)	2564 (บาท)		
3.1	โครงการไร่นาสวนผสม	- ให้เกษตรกรมีความรู้	25 ราย	100,000	100,000	100,000	- เกษตรกร 25 ครัวเรือน	- กรมส่งเสริมการเกษตร
	และเกษตรผสมผสาน	ความเข้าใจหลักการเกษตร					มีความรู้ ความเข้าใจ	- องค์กรปกครองส่วน
		ผสมผสาน					หลักการเกษตร	ท้องถิ่น
		- มีรายได้สม่ำเสมอและ					ผสมผสาน	
		ยั่งยืน						
3.2	โครงการปรับปรุงบำรุง	- เพิ่มทรัพยากรในท้องถิ่น	10 หมู่บ้าน	50,000	50,000	50,000	- เกษตรกรรู้จักปรับปรุง	- กรมส่งเสริมการเกษตร
	ดินด้วยอินทรีย์วัตถุ	ให้มีความอุดมสมบูรณ์	1,175 ครัวเรือน				บำรุงดิน	- องค์กรปกครองส่วน
	กิจกรรม	- ดินมีความเหมาะสมต่อ					- สภาพแวดล้อมระบบ	ท้องถิ่น
	โรงงานผลิตปุ๋ยอินทรีย์	การทำเกษตร					นิเวศดีขึ้น	
	ชีวภาพอัดเม็ด	- เพื่อเป็นการลดต้นทุน					- เกษตรกรสามารถลด	
		การผลิต					ต้นทุน	
							- สามารถปรับปรุงเป็น	
							ศูนย์เรียนรู้แก่เกษตรกร	
							ทั่วไป	

รายละเอียดโครงการพัฒนาและงบประมาณ

ตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (พ.ศ.2562-2564)

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

4. แผนอำนวยการ

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย (ผลผลิตโครงการ)	งบประมาณที่มา			ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				2562 (บาท)	2563 (บาท)	2564 (บาท)		
4.2	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบลคุ้มเก่า (1 จุดเรียนรู้)	- เป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนที่ให้ความรู้ การเกษตรหลากหลาย อย่างยั่งยืน	-1 แปลงเรียนรู้	65,000	65,000	65,000	-บริการ การเรียนรู้ด้าน การเกษตรที่เหมาะสม ในพื้นที่ครบวงจรใน จุดเดียว	-กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ -องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น
		- ให้เกษตรกรร่วมเรียนรู้ ในการทำกรเกษตรตาม แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	-5 ไร่/ แปลง					
		-อบรมเกษตรกร อย่างยั่งยืน	-อบรมเกษตรกร 25 คน /รุ่น					
		- ให้เกษตรกรร่วมเรียนรู้ ในการทำกรเกษตรตาม แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	-รวมเกษตรกร จำนวน 5 รุ่น/ปี 100 ราย					
		-เกิดขบวนการเรียนรู้ทาง การเกษตรอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ						
		- เป็นแหล่งบูรณาการองค์ ความรู้ ภูมิปัญญาชาวบ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง						
		-เป็นแหล่งตัวอย่างเรียนรู้ ในการพัฒนาพื้นที่						

บทที่ 6

โครงการและกิจกรรม

โครงการส่งเสริมเพิ่มผลผลิตข้าว

1.ชื่อโครงการ โครงการส่งเสริมเพิ่มผลผลิตข้าว

2.ผู้รับผิดชอบ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลคุ้มเก่า

3.หลักการและเหตุผล

เกษตรกรตำบลคุ้มเก่า ทำนาเป็นอาชีพหลักมาตั้งแต่บรรพบุรุษ มีพื้นที่ปลูก 12,306 ไร่ ได้ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 400กก./ไร่ เนื่องจากเกษตรกรขาดการบำรุงรักษาดินให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะผลิตข้าว มีการเผาตอซังข้าว จึงทำให้อินทรีย์ในดินลดลงทำให้เกิดปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ผลผลิตข้าวลดลงทุกปีจึงจำเป็นต้องมีการให้ความรู้และเข้าใจการเพิ่มผลผลิต

4. วัตถุประสงค์

- 1.เพื่อเพิ่มความรู้ให้แก่เกษตรกร
- 2.เพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น
- 3.เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร
- 4.เพื่อสร้างชุมชนและกลุ่มให้มีความเข้มแข็งจนสามารถยืนด้วยตนเองในอนาคต

5.เป้าหมาย

กลุ่มเกษตรกรทำนาทุกหมู่บ้านในเขตตำบลคุ้มเก่า หมู่บ้านๆละ 30 คน รวมทั้งสิ้น 300 คนพื้นที่ประมาณ 1500 ไร่

6.พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ 1 – 18 ตำบลคุ้มเก่า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

7.ระยะเวลาดำเนินการ

ปี 2562	ดำเนินการหมู่ที่ 1-18	จำนวน 100 คน
ปี 2563	ดำเนินการหมู่ที่ 1-18	จำนวน 100 คน
ปี 2564	ดำเนินการหมู่ที่ 1-18	จำนวน 100 คน

8.แผนการดำเนินงาน

- อบรมเกษตรกรตามขบวนการโรงเรียนเกษตรกรข้าว จำนวน 3 จุดๆละ 5 วัน
- จัดทำแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวน 3 แปลง 750 ไร่

9. วิธีดำเนินการ

9.1 รายละเอียดของโครงการ

- 1.ค่าอาหารผู้เข้าอบรม
- 2.ค่าเครื่องดื่ม/อาหารว่าง
- 3.ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์
- 4.ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ

5.ค่าวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สาธิต

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 15,000 บาท

9.2 การบริหารโครงการ

ผู้ดำเนินการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลคุ้มเก่า

10. งบประมาณ 15,000 บาท

11. ผลตอบแทนของโครงการ

11.1 ผลผลิต/ผลตอบแทนโดยตรง

- 1.เกษตรกรได้รับความรู้ การปรับปรุงบำรุงดินอย่างยั่งยืน
- 2.เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต
- 3.เกษตรกรสามารถรักษาสภาพแวดล้อมไว้ได้

11.2 ผลกระทบ/ผลตอบแทนโดยอ้อม

- 1.หากไม่มีภาวะฝนทิ้งช่วงเกษตรกรผู้ร่วมโครงการสามารถผลิตข้าวได้คุณภาพดี ไว้บริโภค และจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้
- 2.เกษตรกร สามารถเป็นวิทยากรบรรยายการเพิ่มผลผลิตข้าวแก่เกษตรกรรายอื่นได้
- 3.กลุ่มและชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

โครงการขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่

- 1.ชื่อโครงการ โครงการขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่
- 2.ผู้รับผิดชอบ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลคุ้มเก่า

3.หลักการและเหตุผล

โครงการพัฒนาพื้นที่เกษตรน้ำฝนอันเนื่องมาจากพระราชดำริอำเภอเขาวง ได้มีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาดำเนินการขุดสระน้ำในไร่นาให้เกษตรกร จำนวน 471 สระ ตั้งแต่ปี 2537 เป็นต้นมาจนถึง ปี 2549 เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่โครงการขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ให้สามารถดำเนินการพัฒนาอาชีพตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ ได้อย่างเต็มรูปแบบและพัฒนาจากการผลิตขั้นที่ 1 คือ พอยู่พอกินไปสู่ขั้นที่ 2 การรวมกลุ่มการผลิตการจำหน่ายผลผลิต สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง จึงได้จัดทำโครงการขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่ ในปี 2550 ณ ต.กุดปลาข้าว พัฒนาไปสู่ขั้นที่ 1 อย่างสมบูรณ์

4.วัตถุประสงค์

- 1.เพื่อให้เกษตรกรได้มีรับสระน้ำในไร่นาพัฒนาอาชีพตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ได้เต็มรูปแบบ
- 2.เพื่อให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับตำบล
- 3.เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้สม่ำเสมอต่อเนื่องและยั่งยืน
- 4.เพื่อให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างกลุ่มสมาชิก

5.เป้าหมาย

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่ตำบลคุ้มเก่า จำนวน 122 ราย

6.พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ 1-18 ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่เข้าร่วมโครงการ

7.ระยะเวลาดำเนินการ

ปี 2562 - 2564

8.แผนการดำเนินงาน

- จัดอบรมเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ เดือน มีนาคม – เมษายน ของทุกปี
- สนับสนุนปัจจัยการผลิต และปรับปรุงแปลงขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่ จากขั้นที่ 1 ไปสู่ขั้นที่ 2

9. วิธีดำเนินการ

- 1.สำรวจความต้องการของเกษตรกร
- 2.จัดทำโครงการเพื่อรับการสนับสนุน
- 3.อนุมัติโครงการ
- 4.ดำเนินการตามแผนงาน
- 5.ติดตามผลการดำเนินงาน
- 6.สรุปผลและรายงานผล

10. งบประมาณค่าใช้จ่าย

ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลคุ้มเก่า จำนวน 100,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดังนี้

1. กิจกรรม ปรับปรุงแปลงขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่กลุ่มระดับปานกลาง
2. จัดเวทีเสวนาคณะทำงานขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่ ระดับตำบล
3. รวมกลุ่มขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่
4. ทักษะศึกษาดูงานคณะทำงานขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่ ระดับตำบล
5. ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร / ศึกษาดูงานเกษตรขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่ ระดับปานกลาง

รวม 6 กิจกรรม เป็นเงินทั้งสิ้น 100,000 บาท

11. ผลตอบแทนของโครงการ

11.1 ผลผลิต/ผลตอบแทนโดยตรง

- 1.เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ได้รับความรู้ด้านการเกษตรทฤษฎีใหม่
- 2.เกษตรกรมีงานทำตลอดปี มีอาหารบริโภคและมีรายได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
- 3.เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นครัวเรือนละประมาณ 2,000 บาท/ปี

11.2 ผลกระทบ/ผลตอบแทนโดยอ้อม

1. หากไม่มีภาวะฝนทิ้งช่วงเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการมีอาหารบริโภคและจำหน่าย
2. สมาชิกโครงการ สามารถเป็นวิทยากรบรรยายเรื่องการจัดทำแปลงขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่ และเป็นแปลงเรียนรู้ของเกษตรกรรายอื่น
3. สามารถพัฒนาองค์ความรู้จากการศึกษาดูงานของสมาชิกโครงการขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่
4. สามารถพัฒนาและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลของสมาชิกได้
5. สมาชิกมีการรวมกลุ่มขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่จากขั้นที่ 1 ไปสู่ขั้นที่ 2 ได้อย่างดี

โครงการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

1. ชื่อโครงการ โครงการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน
2. ผู้รับผิดชอบ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
3. หลักการและเหตุผล

เกษตรกรตำบลคุ้มเก่า มีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดทำกิจกรรมหลายๆ อย่างเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน แต่ยังคงขาดการรวมกลุ่ม เพื่อพัฒนาและการจัดทำวัสดุอุปกรณ์ในการปรับปรุง ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีการให้ความรู้ในการที่จะพัฒนาตนเอง จนสามารถจัดทำแผนพัฒนาและส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชนได้อย่างเหมาะสมกับกิจการของวิสาหกิจชุมชน

4. วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและพัฒนาขบวนการเรียนรู้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนเรียนรู้ค้นหาด้วยศักยภาพของตนเอง สามารถประเมินศักยภาพความพร้อมตนเอง จนสามารถจัดทำแผนพัฒนาและส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชนได้อย่างเหมาะสมกับกิจการ

5. เป้าหมาย

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 13 กลุ่มๆละ 20 คน รวม 260 คน

6. พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ 1 – 18 ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

7. ระยะเวลาดำเนินการ

ปี 2562	ดำเนินการหมู่ที่ 1 – 18	จำนวน 260 คน
ปี 2563	ดำเนินการหมู่ที่ 1 – 18	จำนวน 260 คน
ปี 2564	ดำเนินการหมู่ที่ 1 – 18	จำนวน 260 คน

8. แผนการดำเนินงาน

- จัดประชุมสัมมนา คณะกรรมการประเมินวิสาหกิจชุมชนระดับตำบล จำนวน 1 ครั้ง
- พัฒนาระบบการเรียนรู้ของวิสาหกิจชุมชน (เวทีชุมชน)

9. วิธีดำเนินการ

9.1 รายละเอียดของโครงการ

- 1.ค่าอาหารผู้เข้าร่วมเวทีชุมชน จำนวน 440 คนๆละ 50 บาท รวมเป็นเงิน 22,000 บาท
  - 2.ค่าเครื่องดื่ม/อาหารว่าง จำนวน 440 คนๆละ 25 บาท รวมเป็นเงิน 11,000 บาท
  - 3.ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์ จำนวน 440 คนๆละ 25 บาท รวมเป็นเงิน 11,000 บาท
  - 4.ค่าตอบแทนคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน 6,000 บาท
- รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 50,000 บาท

10. งบประมาณ 50,000 บาท

ขอรับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลคุ้มเก่า จำนวน 50,000 บาท

11. ผลตอบแทนของโครงการ

11.1 ผลผลิต/ผลตอบแทนโดยตรง

- 1.สมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความเข้าใจการพัฒนาและบริการกิจการวิสาหกิจชุมชน
- 2.สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืน

11.2 ผลกระทบ/ผลตอบแทนโดยอ้อม

- 1.สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ของเกษตรกรทั่วไป
- 2.เป็นศูนย์กลางการจัดซื้อจัดหาวัตถุดิบ
- 3.เป็นศูนย์กลางการจำหน่ายสินค้าวิสาหกิจชุมชน

โครงการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ

- 1.ชื่อโครงการ โครงการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ
2.ผู้รับผิดชอบ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลคุ้มเก่า

3.หลักการและเหตุผล

ตามสภาวะปัจจุบันการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจำเป็นต้องอาศัยดินเป็นพื้นฐานหลักในการที่จะให้หรือเอื้ออำนวยในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปลูกพืช จำเป็นอย่างยิ่งต้องอาศัยดินในการที่จะทำให้แหล่งอาหาร หรือธาตุอาหารพืช ในการเจริญเติบโตแต่เนื่องจากสภาพการของดินในปัจจุบันมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์และมีความเหมาะสมในการปลูกพืชแต่ละชนิด รวมทั้งประโยชน์ด้านต่างๆ

4. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทรัพยากรในท้องถิ่นได้มีความอุดมสมบูรณ์และเกิดประโยชน์
2. เพื่อให้ดินมีความเหมาะสมต่อการเกษตร
3. เพื่อให้ลดต้นทุนในการผลิต

5.เป้าหมาย

เกษตรกร ในหมู่บ้าน ทั้ง 18 หมู่บ้าน ของตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

6.พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ 1 – 18 ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

7.ระยะเวลาดำเนินการ

ปี 2562	ดำเนินการหมู่ที่ 1 – 18	จำนวน 1,000 คน
ปี 2563	ดำเนินการหมู่ที่ 1 – 18	จำนวน 1,000 คน
ปี 2564	ดำเนินการหมู่ที่ 1 – 18	จำนวน 1,000 คน

8.แผนการดำเนินงาน

- จัดรณรงค์การปรับปรุงบำรุงดินด้วยการทำปุ๋ยพืชสดช่วงเดือน มีนาคม – เมษายน โดย
ประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน
- จัดทำแปลงสาธิตปุ๋ยพืชสด
- รณรงค์ไม่ให้มีการเผาตอซังข้าว โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน
- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด

9. วิธีดำเนินการ

9.1 รายละเอียดของโครงการ

1.ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์	เป็นเงิน 5,000 บาท
4.ค่าวัสดุสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ	เป็นเงิน 45,000 บาท
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 50,000 บาท	

9.2 การบริหารโครงการ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลคุ้มเก่า

10. งบประมาณ

ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลคุ้มเก่า จำนวน 50,000 บาท

11. ผลตอบแทนของโครงการ

11.1 ผลผลิต/ผลตอบแทนโดยตรง

- 1.เกษตรกรจำนวน 1,000 คน รู้จักการปรับปรุงบำรุงดินดิน
- 2.เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตในพื้นที่ของตนเอง
- 3.เป็นการรักษาระบบนิเวศในพื้นที่การเกษตร
- 4.ช่วยเหลือเกษตรกรลดต้นทุนการผลิต

11.2 ผลกระทบ/ผลตอบแทนโดยอ้อม

- 1.เกษตรกร จำนวน 1,000 คน สามารถเป็นวิทยากรบรรยายการทำและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพ
- 2.หากฝนไม่ตกตามฤดูกาลอาจทำให้เกษตรกรได้รับผลกระทบในด้านการผลิต
- 3.เกษตรกรทั้งหมดตำบลคุ้มเก่า สามารถทำและใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ
- 4.สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของตำบลคุ้มเก่าจะดีขึ้น
- 5.เกษตรกรตำบลคุ้มเก่า สามารถลดต้นทุนการผลิตได้

โครงการส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้ง

1.ชื่อโครงการ โครงการส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้ง

2.ผู้รับผิดชอบ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลคุ้มเก่า

3.หลักการและเหตุผล

เมื่อปี พ.ศ.2535 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในพื้นที่อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงได้เกิดโครงการพัฒนาลุ่มน้ำลำพะยังตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อเก็บกักน้ำให้ราษฎรในพื้นที่ ตำบลสงเปลือยและตำบลคุ้มเก่า ได้มีน้ำใช้ในการอุปโภค บริโภคและน้ำเพื่อการเกษตร

เพื่อให้การใช้น้ำของเกษตรกรจากโครงการพัฒนาลุ่มน้ำลำพะยังตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริและพื้นที่ที่มีสระน้ำในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด ภายหลังจากการทำนาและเกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้ง ปีการผลิต 2554/2555 ขึ้นมา

4. วัตถุประสงค์

- 1.เพื่อนำน้ำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 2.เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่รับน้ำและมีสระน้ำในไร่นาหลังการเก็บเกี่ยว
- 3.เพื่อให้เกษตรกรใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5.เป้าหมาย

เชิงปริมาณ	เกษตรกรในพื้นที่รับน้ำลำพะยังตอนบนและเกษตรกรที่มีสระน้ำในไร่นา จำนวน 100 ครอบครัว
เชิงคุณภาพ	เกษตรกรในตำบลคุ้มเก่ามีความรู้และมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการส่งเสริมการปลูกพืชหลังการเก็บเกี่ยว

6.พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่ที่ได้รับน้ำจากลำพะยังตอนบน หมู่ที่ 7,12 และ พื้นที่ที่มีสระน้ำในไร่นาหมู่ที่ 5,6,7,8,10,11,12,13

7.ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนตุลาคม 2562 - เมษายน 2563

เดือนตุลาคม 2563 - เมษายน 2564

8.แผนการดำเนินงาน

สนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ถั่วลิสง เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวาน ข้าวโพดข้าวเหนียว แก่เกษตรกรที่ต้องการและมีพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม

9. วิธีดำเนินการ

รายละเอียด	ปฏิทินการปฏิบัติงานตั้งแต่เดือนตุลาคม – เมษายน ของทุกปี						
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.
1.สำรวจความต้องการของเกษตรกร	↔						
2.จัดทำโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุน							
3.อนุมัติโครงการ		↔					
4.ดำเนินการตามแผนงาน		↔	↔	↔	↔	↔	↔
5.นิเทศและติดตามผลการดำเนินงาน		↔				↔	
6.สรุปและรายงานผล							↔

10. งบประมาณ

ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลคุ้มเก่า จำนวน 50,000 บาท

งบลงทุน

- ค่าเมล็ดพันธุ์ ถั่วลิสงไทนานๆ จำนวน 30 ไร่ ไร่ละ 40 ก.ก. จำนวน 1,200 ก.ก.ๆละ 30 บาท เป็นเงิน 36,000 บาท
- ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวาน จำนวน 30 ไร่ ไร่ละ 2 ก.ก. จำนวน 60 ก.ก.ๆละ 140 บาท เป็นเงิน 8,400 บาท
- ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดข้าวเหนียว จำนวน 20 ไร่ ไร่ละ 2 ก.ก. จำนวน 40 ก.ก.ๆละ 140 บาท เป็นเงิน 5,600 บาท

รวม 3 รายการ เป็นเงิน 50,000 บาท (ห้าหมื่นบาทถ้วน)

11. ผลตอบแทนของโครงการ

11.1 ผลผลิต/ผลตอบแทนโดยตรง

- 1.เกษตรกรมีการนำน้ำมาใช้ประโยชน์สูงสุดในพื้นที่รับน้ำ จำนวน 100 ครอบครั้ว
- 2.เกษตรกรสามารถมีรายได้เพิ่มขึ้น 7,000 – 15,000 บาท / ครอบครั้ว
- 3.เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องการปลูกพืชฤดูแล้งมากขึ้น

โครงการจัดตั้งโรงสีข้าวชุมชน

1.ชื่อโครงการ โครงการจัดตั้งโรงสีข้าวชุมชน

2.ผู้รับผิดชอบ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลคุ้มเก่า

3.หลักการและเหตุผล

ประชากรในเขตตำบลคุ้มเก่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรคือการทำนา ในอดีตการผลิตข้าวส่วนใหญ่จะเป็นการผลิตเพื่อใช้บริโภคกันในครัวเรือน แต่ในปัจจุบันนิยมหันมาผลิตเพื่อการจำหน่ายมากขึ้น จากความต้องการที่จะผลิตเพื่อจำหน่ายมากขึ้นนั้น ทำให้เกษตรกรต้องมีต้นทุนในการผลิตมากขึ้น จากปัจจัยหลายอย่าง เช่น มีการปุ๋ยเคมีมากขึ้น ยาปราบศัตรูพืช เครื่องจักรกลการเกษตรและเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตเพิ่มมากขึ้น ภายใต้งบเงินที่เกษตรกรใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับรายได้ที่ได้รับแต่เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาข้าวขายเองได้ บางครั้งยังถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางอีกด้วย

จากปัญหาดังกล่าว ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลคุ้มเก่าและผู้นำในตำบลคุ้มเก่า จึงร่วมกันหาทางแก้ไขการถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง จึงเห็นควรให้มีกรจัดตั้งโรงสีข้าวชุมชนเป็นของตนเองขึ้น โดยให้ชาวบ้านเป็นผู้ถือหุ้นและขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ องค์การบริหารส่วนตำบลคุ้มเก่า และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

4. วัตถุประสงค์

1. เพื่อแก้ไขการถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง
2. เพื่อให้เกิดธุรกิจอุตสาหกรรมในชุมชน
3. เพื่อให้เกิดการพึ่งพาอาศัย ช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในชุมชน
4. เพื่อเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายในภาคการเกษตร
5. เพื่อบูรณาการผลิตภาคการเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.เป้าหมาย

เกษตรกร ในหมู่บ้าน ทั้ง 18 หมู่บ้าน ของตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

6.พื้นที่ดำเนินการ

ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

7.ระยะเวลาดำเนินการ

ปี 2554 - ปี 2557

8.แผนการดำเนินงาน

1. ศึกษาข้อมูลและศักยภาพของชุมชน
2. วิเคราะห์ข้อมูล
3. ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านวิชาการ
4. ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านเงินทุน
5. ปฏิบัติงานตามโครงการ
6. ดำเนินธุรกิจโรงสีข้าวชุมชน
7. ประเมินผลงานเมื่อดำเนินงานครบ 1 ปี

8. การพัฒนาร่วมมือกันในระบบเครือข่ายองค์กรในชุมชนในการศึกษาฝึกอบรมต่อเนื่อง
9. การพัฒนาระบบกองทุนหมุนเวียนเพื่อดำเนินธุรกิจร่วมกัน
10. การพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบของการปฏิบัติการสรุปทเรียน การประเมินผลการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจร่วมกันในการพัฒนาธุรกิจโรงสีข้าวชุมชน
11. การขยายผลไปสู่การทำธุรกิจชุมชนแบบใหม่

9. วิธีดำเนินการ

9.1 รายละเอียดของโครงการ

เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการซื้อข้าว และการบริหารจัดการโรงสี จำนวน 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

9.2 การบริหารโครงการ

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลคุ้มเก่า
- สมาชิกในชุมชนที่เข้าร่วมโครงการโรงสีข้าวชุมชน

10. งบประมาณ

ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลคุ้มเก่า จำนวน 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

11. ผลตอบแทนของโครงการ

1. เกษตรกรในตำบลคุ้มเก่า จำหน่ายข้าวเปลือกได้ในราคาสูง
2. เกษตรกรในตำบลคุ้มเก่า ซื้อผลผลิตของโรงสีได้ในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาด
3. เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ในชุมชน
4. มีการพัฒนาองค์กรชุมชนของเกษตรกรให้เข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้
5. เกิดตัวอย่างการพัฒนาการสร้างอุตสาหกรรมในพื้นที่เกษตรกรรม
6. เกิดการประสานงานและความร่วมมือระหว่างภาครัฐ องค์กรพัฒนาอาชีพและองค์กรอื่นๆ
7. สมาชิกโรงสีข้าวชุมชนได้รับเงินปันผล

**โครงการอำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี
การเกษตรประจำตำบล**

1.ชื่อโครงการ โครงการอำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

2.ผู้รับผิดชอบ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลคุ้มเก่า

3.หลักการและเหตุผล

เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในการให้บริการและมาปฏิบัติงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ตลอดจนปรับปรุงศูนย์บริการให้เป็นสถานที่ที่สามารถบริการและให้ความรู้แก่เกษตรกร ผู้มาติดต่อสอบถามได้ด้วยความสะดวกและรวดเร็ว

4. วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลและเป็นค่าวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นของศูนย์บริการฯ ที่จะใช้ในการประชาสัมพันธ์และช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของเกษตรกร

5.เป้าหมาย

คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลคุ้มเก่า

6.พื้นที่ดำเนินการ

ศูนย์บริการ ฯ หมู่ที่ 13 ตำบลคุ้มเก่า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

7.ระยะเวลาดำเนินการ

ปี 2562	ประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการฯ จำนวน 16 คน 12 ครั้ง
	ดำเนินการหมู่ที่ 1 – 18 จำนวน 1,163 ครัวเรือน
ปี 2563	ประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการฯ จำนวน 16 คน 12 ครั้ง
	ดำเนินการหมู่ที่ 1 – 18 จำนวน 1,163 ครัวเรือน
ปี 2564	ประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการฯ จำนวน 16 คน 12 ครั้ง
	ดำเนินการหมู่ที่ 1 – 18 จำนวน 1,163 ครัวเรือน

8.แผนการดำเนินงาน

- จัดประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการฯ จำนวน 16 คน 12 ครั้ง
- จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์งานศูนย์บริการฯ จำนวน 12 ครั้ง

9. วิธีดำเนินการ

9.1 รายละเอียดของโครงการ

1. ค่าตอบแทนคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการฯ จำนวน 12 ครั้งๆละ 16 คน
เป็นเงิน 19,200 บาท

2. ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์ของสำนักงาน เป็นเงิน 30,800 บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 50,000 บาท

10. งบประมาณ

ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลคุ้มเก่าและกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 50,000 บาท

11. ผลตอบแทนของโครงการ

11.1 ผลผลิต/ผลตอบแทนโดยตรง

1. คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการฯ มีขวัญและกำลังใจที่จะเดินทางมาปฏิบัติงานที่ศูนย์บริการฯ
2. การรับบริการของเกษตรกร จะได้รับอย่างรวดเร็วและถูกต้องเหมาะสม
3. ศูนย์บริการฯ สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรที่ครบทุกด้าน

11.2 ผลกระทบ/ผลตอบแทนโดยอ้อม

1. เกษตรกรตำบลคุ้มเก่า สามารถเข้าถึงข้อมูล และวิชาการด้านการเกษตร จากแหล่งเดียว
2. เกษตรกรให้ความร่วมมือในการพัฒนาด้านการเกษตรดียิ่งขึ้น
3. ศูนย์บริการจะเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบลคุ้มเก่า

1.ชื่อโครงการ โครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบลคุ้มเก่า

2.ผู้รับผิดชอบโครงการ

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลคุ้มเก่า
- องค์การบริหารส่วนตำบลคุ้มเก่า

3.หลักการและเหตุผล

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลคุ้มเก่า ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลคุ้มเก่า ดำเนินโครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรตามความต้องการของเกษตรกร ให้เข้ามาเรียนรู้และเพิ่มทักษะในกิจกรรมที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพภายใต้การทำการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยคาดว่ากิจกรรมโครงการจะสามารถทำให้เกษตรกรที่ผ่านการเรียนรู้ร่วมกัน ได้พัฒนาการเกษตร เพื่อยกระดับการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายการเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้นและยั่งยืนต่อไป

4.วัตถุประสงค์

- เป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบลคุ้มเก่า ให้มีความหลากหลายของกิจกรรมตามความเหมาะสมในการประกอบอาชีพ
- มีการเรียนรู้ร่วม แก้ปัญหา และพัฒนาอาชีพร่วมกัน
- บูรณาการองค์ความรู้ ภูมิปัญญาชาวบ้าน เกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยเกษตรกรอย่างมีระบบและประสิทธิภาพ

5. เป้าหมาย

- เกษตรกรที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาอาชีพในไร่นา ของตนเอง สามารถเป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรทั่วไป
- จำนวนเกษตรกร รับการฝึกอบรม 25 คน/ กลุ่ม

6.พื้นที่ดำเนินการ

- หมู่ที่ 5 บ้านดงหมู ตำบลคุ้มเก่าจัดทำแปลงเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบลคุ้มเก่า
- พื้นที่ 5 ไร่

7. ระยะเวลาดำเนินการ

ปี 2562	1 จุด/แปลง	หมู่ที่ 11
ปี 2563	1 จุด/แปลง	หมู่ที่ 10
ปี 2564	1 จุด/แปลง	หมู่ที่ 8

8. วิธีการดำเนินงาน

- จัดทำแปลงเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบลคุ้มเก่า 1 แปลง/จุด/ปี
- อบรมเกษตรกร ให้มีความรู้ด้านการผลิตและพัฒนาอาชีพที่เหมาะสม 25 คน/รุ่น/ปี
- จัดหาปัจจัยการผลิตและวัสดุอุปกรณ์ ตามความต้องการในแผนการผลิตของเกษตรกร
- จัดทำแผนการดำเนินงานร่วมกับเกษตรกร

9. งบประมาณ

- องค์การบริหารส่วนตำบลคุ้มเก่า
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

10 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกรได้รับความรู้ด้านการผลิตและพัฒนาอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ - ลดรายจ่ายในครัวเรือน และเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรอย่างยั่งยืนในชุมชน

ภาคผนวก

เสนอแผนงาน/โครงการ

ตามแผนพัฒนา 3 ปี (2562 - 2564)

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบลคุ้มเก่า

ที่	แผนงาน / โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	งบประมาณ	สถานที่	
					บ้าน	หมู่
1	ส่งเสริมและอำนวยความสะดวก					
	ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี					
	การเกษตร ประจำตำบลคุ้มเก่า					
	1.1 กิจกรรมที่ 1					
	การประชุมคณะกรรมการบริหาร	- เพื่อวางแผนการดำเนินงาน	- กรรมการบริหารศูนย์ฯ	- รวมงบ 24,000 บาท	ศูนย์บริการฯ	
	ศูนย์บริการฯ	ศูนย์บริการฯ	จำนวน 20 คน	(20 คน/2,000 บาท/ครั้ง)	(องค์การบริหารส่วน	
		- ถ่ายทอดความรู้และข่าวสาร	(ตามคำสั่งแต่งตั้งอำเภอ)	(20 คน / 24,000 บาท/	ตำบลคุ้มเก่า)	
		ข้อมูลด้านการเกษตร	- จำนวน 1 ครั้ง/เดือน/12 ครั้ง/ปี	12 ครั้ง		
		- รับทราบปัญหาของเกษตรกร	- งบการจัดเลี้ยงอาหาร			
		และแก้ไขปัญหาเกษตรกรในชุมชน	เครื่องดื่ม			
			เหมาจ่าย 100 บาท/ คน/เดือน			
			- จำนวน 1 ครั้ง/เดือน/12 ครั้ง/ปี			

เสนอแผนงาน/โครงการ
ตามแผนพัฒนา 3 ปี (2562 - 2564)
ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตำบลคุ้มเก่า

ที่	แผนงาน / โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	งบประมาณ	สถานที่	
					บ้าน	หมู่
	1.2 กิจกรรมที่ 2					
	- การจัดทำข้อมูลด้านการเกษตร	- เพื่อบริหารด้านการเกษตรแก่	- บริการเกษตรกรด้านข่าวสาร	5,000 บาท/ ปี	ศูนย์บริการฯ	
	- แผนพัฒนาการเกษตรตำบล	เกษตรกรที่ต้องการข้อมูลข่าวสาร	และข้อมูลแก่เกษตรกร	รวมกิจกรรมศูนย์ฯ	(องค์การบริหารส่วน	
	-ข้อมูลด้านกายภาพ,ชีวภาพ,	และความรู้ด้านการเกษตรของตำบล	- ในเขตตำบล 1 หมู่บ้าน	29,000 บาท	ตำบลคุ้มเก่า)	
	เศรษฐกิจ สังคมและภูมิปัญญา		- ข้อมูลนิทรรศการ ด้านพืช ,			
	ชาวบ้าน องค์ความรู้ของเกษตรกร		สัตว์,ประมง,ดิน			
2	ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ	- เพื่อปรับปรุงบำรุงดินให้อุดม	-ส่งเสริมในกลุ่มโรงผลิตปุ๋ย	5,000 บาท	ทุกหมู่บ้าน	1 - 10
		สมบูรณ์	อินทรีย์ชีวภาพ/แ ละกลุ่ม			
		-เพิ่มผลผลิตด้านการเกษตร	กิจกรรม ในหมู่บ้าน			
		- ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ในครัวเรือน	- กลุ่มเกษตรกรผลิตปุ๋ย			
		-รักษาสิ่งแวดล้อมในการใช้ปัจจัย	อินทรีย์ชีวภาพ			
		ในท้องถิ่น	- 10 กลุ่ม/ 10 หมู่บ้าน			
		-เกษตรกรใช้แรงงานในครัวเรือน				

เสนอแผนงาน/โครงการ
ตามแผนพัฒนา 3 ปี (2562 - 2564)
ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตำบลคุ้มเก่า

ที่	แผนงาน / โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	งบประมาณ	สถานที่	
					บ้าน	หมู่
3	ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและกลุ่ม	-เพื่อรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและ	-กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	50,000 บาท	ทุกหมู่บ้าน	1 - 10
	กิจกรรมการเกษตรในชุมชน	องค์ความรู้ของเกษตรกร	-กลุ่มเกษตรกรในชุมชน		หมู่บ้านละ 1 กลุ่ม	
		-เป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ของ	-กลุ่มกิจกรรมในพื้นที่ตำบล			
		เกษตรกร	(10 กลุ่ม)			
		-จัดหาวัสดุ/อุปกรณ์ สนับสนุน				
		ด้านการผลิต				
4	อบรมและถ่ายทอดความรู้ด้าน	-เพื่อให้ความรู้แก่เกษตรกร	-กลุ่มกิจกรรมด้านการเกษตร	50,000 บาท	ทุกหมู่บ้าน	1 - 10
	การเกษตรในกลุ่มกิจกรรม	-พัฒนาอาชีพให้เกษตรกร	ในหมู่บ้าน 1 กลุ่ม/หมู่บ้าน			
	-กลุ่มการผลิตข้าว	-เพิ่มรายได้ให้เกษตรกร	(รวม 10 กลุ่ม)			
	-กลุ่มการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ					
	-กลุ่มวิสาหกิจชุมชน					
	-กลุ่มกิจกรรมอื่นๆ เช่น					
	มันสำปะหลัง การทำไร่นาสวน					
	ผสมตามเกษตรทฤษฎีใหม่					

เสนอแผนงาน/โครงการ
ตามแผนพัฒนา 3 ปี (2562 - 2564)
ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตำบลคุ้มเก่า

ที่	แผนงาน / โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	งบประมาณ	สถานที่	
					บ้าน	หมู่
5	ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน	-ส่งเสริมการผลิตพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี ในชุมชน	-จัดทำแปลงขยายพันธุ์ข้าว -กข.6,มะลิ 105 200 ไร่		ทุกหมู่บ้าน	1 - 10
		-การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต	-จัดฝึกอบรมถ่ายทอดขบวนการ			
		ข้าวพันธุ์ดี	โรงเรียนเกษตรกร 5 ครั้ง			
			เกษตรกร 25 คน			
			- หมู่ที่ 1 - 10			
			-งบที่ใช้			
			-ค่าพันธุ์ข้าว	40,000 บาท		
			-ปัจจัยการผลิต	-		
			-ฝึกอบรม/วัสดุการฝึก	13,000 บาท		
			รวม	53,000 บาท		
6	ส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่	-เพื่อใช้ทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิด ประโยชน์	-เกษตรกรที่มีความพร้อมในการ ใช้ทรัพยากรในพื้นที่ของตนเอง	100,000 บาท	ทุกหมู่บ้าน	1 - 10
		-ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ในครัวเรือน	ให้เกิดประโยชน์			
	-สนับสนุนปัจจัยการผลิตที่	-เกษตรกร 5 คน/หมู่บ้าน			ทุกหมู่บ้าน	1 - 10

เสนอแผนงาน/โครงการ

ตามแผนพัฒนา 3 ปี (2562 - 2564)

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตำบลคุ้มเก่า

ที่	แผนงาน / โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	งบประมาณ	สถานที่	
					บ้าน	หมู่
	เหมาะสมในการจัดไร่นาสวนผสม	หมู่ที่ 1 - 10 รวม 50 คน				
	-มีการผลิตหลายอย่างในพื้นที่					
	-เป็นแปลงเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง					
	ชุมชน					
7	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบลคุ้มเก่า (1 จุดเรียนรู้)	-เป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ชุมชน ที่ให้ความรู้การเกษตรหลาก หลาย อย่างยั่งยืน	-จัดทำแปลงเรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียงของตำบล 1 จุด -พื้นที่ 5 ไร่	-ค่าปัจจัยการผลิต และวัสดุ /อุปกรณ์ ปรับปรุง แปลง	บริเวณพื้นที่ องค์การบริหารส่วน ตำบลคุ้มเก่า	
		-ให้เกษตรกรร่วมเรียนรู้ในการทำ	-อบรมเกษตรกร	10,000 บาท/ไร่	บริเวณพื้นที่	
		การเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจ พอเพียง	- 25 คน/รุ่น จำนวน 5 รุ่น/ปี -รวมเกษตรกร 100 ราย	เป็นเงิน 50,000 บาท/ 5ไร่ -ฝึกอบรมเกษตรกร		
		-เกิดขบวนการเรียนรู้ทางการเกษตร		-ค่าอาหาร ,เครื่องดื่ม		
		อย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ		เหมาจ่าย วัสดุ,อุปกรณ์		
		-เป็นแหล่งบูรณาการความรู้		150 บาท/คน/ครั้ง		

เสนอแผนงาน/โครงการ
ตามแผนพัฒนา 3 ปี (2562 – 2564)
ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตำบลคุ้มเก่า

ที่	แผนงาน / โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	งบประมาณ	สถานที่	
					บ้าน	หมู่
		ภูมิปัญญาชาวบ้านและหน่วยงาน		เป็นเงิน15,000 บาท		
		ที่เกี่ยวข้อง		-รวมทั้งสิ้นเป็นเงิน		
		-เป็นแปลงตัวอย่างเรียนรู้ในการ		65,000 บาท		
		พัฒนาพื้นที่ของเกษตรกร				

ลงชื่อ.....ผู้เสนอแผนงาน

นายเฉลิมชาติ มุลทา

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

ทำเนียบกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	เบอร์โทรศัพท์
1	คุ้มเก่า	นายรักเกียรติ สุกโพน	ผู้ใหญ่บ้าน	
2	คุ้มเก่า	นายมียศ แสนขาว	ผู้ใหญ่บ้าน	
3	คุ้มเก่า	นายธวัชชัย วงศ์ธิเบศร์	กำนันต.คุ้มเก่า	
4	ดอนแก้ว	นางฤทัย อัยวรรณ	ผู้ใหญ่บ้าน	086-8550134
5	ม่วงไข่	นางกนกนาถ โพธิสัย	ผู้ใหญ่บ้าน	043-852351
6	น้อยนาเจริญ	นายเทิดชัย อุทโท	ผู้ใหญ่บ้าน	083-3328735
7	โนนสูง	นายวิศักดิ์ อารมณฺ์สวะ	ผู้ใหญ่บ้าน	084-7198942
8	ดอนแก้วใหม่	นางเพ็ชรพิมพ์ วงศ์ธิเบศร์	ผู้ใหญ่บ้าน	081-0516673
9	หนองสำราญ	นายวิเศษ คำไชโย	ผู้ใหญ่บ้าน	087-9558652
10	กุดตอแก่น	นายพัฒนา ศรีประไหม	ผู้ใหญ่บ้าน	083-3461545
11	ดงหมู	นายอ้น กุลศร	ผู้ใหญ่บ้าน	087-2238863
12	โนนสวรรค์	นายบุญเวิน หาศิริ	ผู้ใหญ่บ้าน	085631547
13	แดนสามัคคี	นายสินธู พิมพ์สวัสดิ์	ผู้ใหญ่บ้าน	085-3621309
14	แสนสุข	นายประเวช บุชมงคล	ผู้ใหญ่บ้าน	086-2370161
15	ดอนแก้วสามัคคี	นายอำพร อารมณฺ์สวะ	ผู้ใหญ่บ้าน	083-1431829
16	สายนาเวียง	นางบุญยัง ภูทองกรม	ผู้ใหญ่บ้าน	086-2201878
17	ดอนแก้วพัฒนา	นายวิษยากร อารมณฺ์สวะ	ผู้ใหญ่บ้าน	089-0262084
18	โพธิ์ทอง	นายบุญตอน เครือสวะสดี	ผู้ใหญ่บ้าน	081-0538712

แหล่งที่มาของข้อมูล

1. แผนที่ และข้อมูลชุดดิน กรมพัฒนาที่ดิน
2. ข้อมูล จปฐ ปี 2562
3. การจัดทำเวทีชาวบ้าน
4. การจัดทำเวทีระดับตำบล
5. คู่มือการจัดการดินกับพืชเศรษฐกิจสำหรับเกษตรกร จังหวัดกาฬสินธุ์
6. สำนักงานปศุสัตว์อำเภอกวาง
7. สำนักงานประมงอำเภอกวาง
8. สำนักงานพัฒนาชุมชนกวาง
9. ฝ่ายทะเบียนราษฎร อำเภอกวาง
10. สำนักงานเกษตรอำเภอกวาง
11. สถิติน้ำฝนจากสถานีวัดน้ำฝนอำเภอกวาง จังหวัดกาฬสินธุ์
12. องค์การบริหารส่วนตำบลคุ้มเก่า